

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVIII OCTOBER – SPALIO 7 1993 Nr. 38

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

LIETUVOJE SVETIMOS KARIUOMENĖS NEBĖRA, BET ABEJONIŲ LIKO DAUG

(Išpūdžiai iš iškilmų Seimo rūmuose ir
Nepriklausomybės aikštėje Vilniuje š. m. rugpiūčio 31 d.)
A. Bundonis

Rugpiūčio pabaigoje, nežiūrint į apniukusią gamtą, Lietuvos politinė padangė buvo nušvitusi pragiedruliais. Lietuvos ir Rusijos derybose dėl kariuomenės išvedimo, sinoptikų žodžiais tariant, susiformavusį (tiksliau pasakius, kai kurių politikantų dirbtinai suformuotą) cikloną, galų gale nugalėjo blaivaus proto anticiklonas ir rugpiūčio 31 d. 23 val. 45 min. Lietuvos laiku, Lietuvos sieną pervaziavo ešalonas su paskutiniu Rusijos kariuomenės koviniu daliniu. Taigi, po 54 metų, paskutinis okupacijos reliktas paliko Lietuvą.

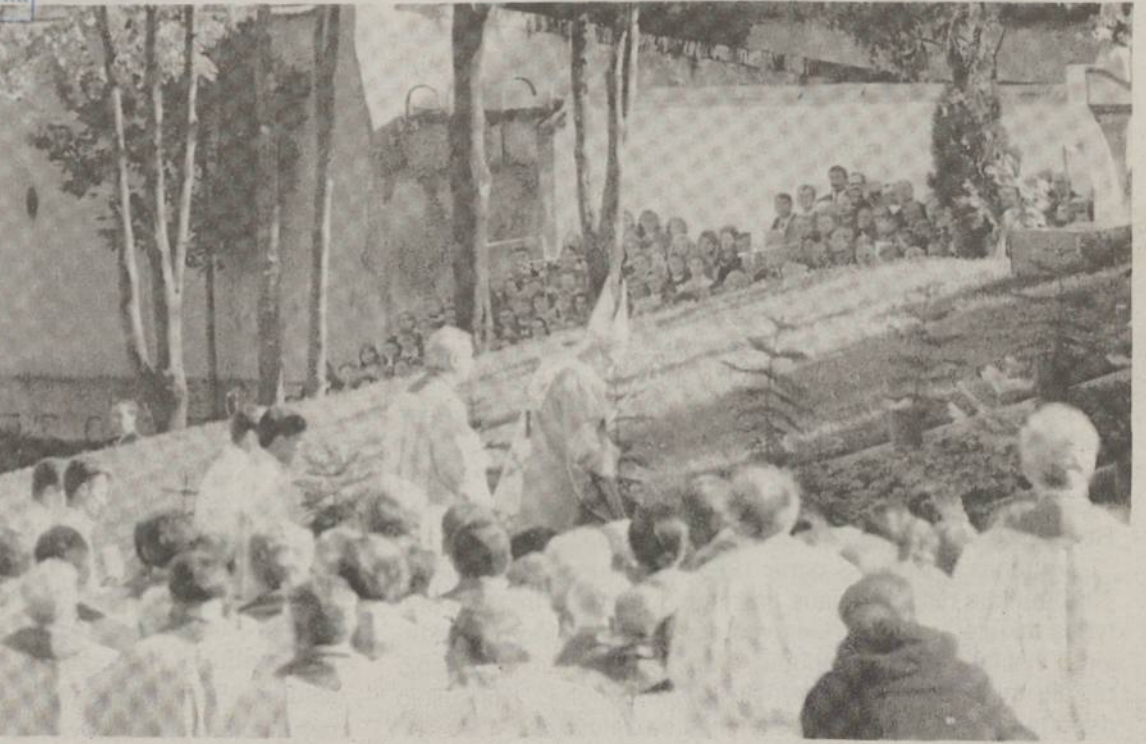
Ši nepaprastą Lietuvai įvykį buvo ruošiasi iškilmingai pažymėti, pasirašant dokumentus, fiksuojančius Rusijos kariuomenės išvedimo pabaigą. Dėja šie dokumentai nebuvo pasirašyti, nes, kaip vėliau paaiškėjo, Rusija nepanoro atsiųsti tam įgalioto atstovo. Buvo pasitenkinta, sakyčiau, kukliu susibūrimu Seimo rūmuose, kur kalbas pasakė Lietuvos krašto apsaugos ministras A. Butkevičius, Respublikos prezidentas A. Brazauskas ir Rusijos ambasadorius Lietuvoje N. Oberyševs. Visi kalbėjusieji vieningai teigė, jog tai nepaprastos svarbos įvykis kurio istorinę reikšmę Lietuvai šiandien dar net sunku vertinti. Kaip ir dera tokiam atvejui, kalbos buvo oficialios, o svarbiausiu leitmotyvu jose praskambėjo gerų kaimyninių santykių tarp Lietuvos ir Rusijos ateityje viltis.

Be abejo, pats svetimos kariuomenės išvedimo faktas ir atsakingų valstybės parei-

gūnų iškilingi žodžiai, pragiedrino įvairiausių negandų ūkanomis užgožtą Lietuvos žmonių nuotaiką. Tą galima buvo jausti ir matyti veiduose tūkstančių žmonių, susirinkusių į Nepriklausomybės aikštę Vilniuje, kur iki vėlyvo vakaro nenutilo taip širdžiai mielos lietuviškų dainų melodijos, skambėjo dudų orkestro muzika, o danguje mirgėjo įvairiaspalvės fejerverkų ugnys.

Ir vistiktai, iš šalies stebint aikštėje susirinkusius žmones, jautėsi, jog jų pilnaverčiam džiaugsmui kažko tai trūksta. Negalima buvo nepastebėti, kad iš jų akių spindintis džiaugsmas negali paslėpti ir ryškių abejonių atšvaitų.

Užkalbinus keletą iškilmų dalyvių, į klausimą, kas juos neramina, visi atsakė beveik vienodai – juos gerokai nuvylė prezidento kalba ir jie suabejojo prezidento nuoširdumu. Pašnekovai aiškino, jog jiems nesuprantama, kodėl prezidentas, dėkodamas už nuveiktą darbą organizuojant Rusijos kariuomenės išvedimą, personaliai tepaminėjo du asmenis. Kad šie asmenys nepaprastai daug nuveikė, kad kariuomenė būtų išvedama sklandžiai ir kad jie tokią padėką nusipelnė, niekas neabejojo. Dar daugiau, pašnekovų nuomone, tą padėką jiems tėra tik nedidelis moralinis atpildas už jų nemiegotas naktis, už pastangas ir atkaklų darbą, už sumanumą ir energingumą. Bet negi prezidentas užmiršo, jog nemažiau sunku buvo ir tiems, kurie sugebėjo praėjusiais

Popiežius Jonas Paulius II Santakoje, prie Kauno, lipa į ten pastatytą koplyčią.

G. Pinigio nuotr.

metais derybas su Rusija baigti rugsėjo 8 d. pasirašytais dokumentais dėl kariuomenės išvedimo. Todėl visai suprantama tampa abejonė, ar šią akis badančią nepagarbą tam tikriems žmonėms galima laikyti vien tik iškilmų ceremonijos sąlygotu nesusi-pratimu. Visai pagrįstai galima įtarti, jog po tokiu "užmarštumu" slypi žymiai blogesnės tendencijos.

Ir dar vienas prezidento kalbos momentas, sukėlęs žmonių dvejonę. Nežinia kaip tai pavadinti, baime ar sąmoningu nenoru istorinius įvykius ir faktus vadinti tikraisiais vardais. Patį tragiškiausią Lietuvai sovietmečio laikotarpį prezidentas savo kalboje neišdrįso įvardinti okupacija, bet pavadino jį "periodu, kada Lietuva buvo Tarybų Sąjungos sudėtyje".

Tikrai nesuprantama "gražbylostė", kurią priskirti diplomatinio dialogo subtilyboms juo labiau negalima, nes tokia formuluotė gali būti suprasta, kad "buvimas Tarybos sąjungos sudėtyje" buvo savanoriškas.

(Nukelta į 2 psl.)

PIRMOS ŽINIOS IŠ SUSITIKIMO SU PREZIDENTU

1993 rugsėjo 27, 9:30 ryto New Yorke PLB valdybos delegacija susitiko su Lietuvos prezidentu Algirdu Brazausku. Delegaciją sudarė: PLB nariai pirm. Bronius Nainys, vicepirmininkai: Rimas Česonis, Vacys Garbonkus ir dr. Petras Kisieličius, JAV LB Krašto valdybos pirm. Vytas Maciūnas ir Visuomeninių reikalų tarybos pirm. Algimantas Gečys. PLB valdyba įteikė Lietuvos prezidentui trumpą raštą ir jį grindžiantį 30 psl. priedą. Lietuvos respublikos prezidentas buvo prašomas padėti išspręsti rašte minimus klausimus.

Už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių pilietybės klausimą Lietuvos prezidentas pripažįsta svarbiu, spres-tinu palankia išeivijai pras-me, tačiau vienas iš pagrindi-

nių reikalavimų – mokėjimas lietuviškai.

Okupanto atimtą turtą tegalės atsiimti tik Lietuvoje gyvenantys žmonės. Konsulatai kai kur, kaip pvz. Sankt Petersburgė, Karaliaučiuje jau įsteigti, kai kur steigiami.

Muituoti dovanų siuntas – kvailystė.

PLB atstovas turės teisę dalyvauti ministrų tarybos posėdžiuose ir tame pačiame lygyje bendradarbiauti su Lietuvos vadovybe.

Už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių atstovavimas Lietuvos Seime irgi spres-tinas išeivijai palankia pras-me.

Lietuvos ministrais ir ambasadoriais tegalės būti tik Lietuvos lietuviai. Išeiviai galės būti jų pavaduotojais.

Aplamai, susitikimas buvo naudingas abiem pusėm.

TARTASI IŠEIVIJOS IR LIETUVOS TAUTININKŲ REIKALAIS

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas praeitą savaitgalį praleido Kalifornijoje. Rugsėjo 24-tą Tautinių namų patalpose susitiko su Los Angeles tautininkais, kur prie vaišių stalo buvo gvildinti išeivijos ir Lietuvos tautininkų reikalai bei rūpesčiai.

Didelis pritarimas parodytas S-gos pirmininko pasiūlymui kalbinti Lietuvos tautininkų vadovybę rengti bendrą suvažiavimą kitų metų vasarą, koordinuojant su ten vykšančia dainų švente. Aptarti keli iš Lietuvos patiekti pasiūlymai, kaip pav. – prezidento Antano Smetonos ir

žmonos palaikų perkėlimas Lietuvon, nuosavos spaustu-vės įsigijimas, biudžeto reikalai ir t.t. Kalbėtasi ir apie praėjusio Tarybos suvažiavimo nutarimus bei darbo gaires.

Pasiliko įspūdis, kad dar išeivijos tautininkams toli gražu ne laikas nuleisti rankas, nes laukia daug darbų ir daug įvairiausių neužbaigtų, o kartais net ir nepradėtų projektų.

Dėkojame Sąjungos pirmininkui, radusiam laiko atvykti ir susitikti su tolimos Los Angeles bendraminčiais.

Rūta Sakienė

Popiežiui Jonui Pauliui II meldžiantis Vingio parke taip atrodė lietui lyjant lietsargių minia.

G. Pinigio nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• **ŠEŠTADIENĮ RYGOJE ĮVYKO BALTIJOS ASAMBLĖJOS PREZIDIUMO POSĖDIS** ir prezidiumo susitikimas su Šiaurės Tarybos prezidentu Jan P. Syse bei generaliniu sekretoriumi Jostein Osnes. Buvo aptarti Lietuvos, Latvijos, Estijos tolesnio bendravimo klausimai, kylantys iš šių šalių Prezidentų bei Ministrų pirmininkų susitarimų. Svarstytos galimybės reorganizuoti Baltijos Asamblėją ir pasiruošimas jos sesijai, kuri įvyks Taline spalio mėnesio pabaigoje.

Lietuvai posėdyje atstovavo Seimo pirmininko pavaduotojas, Baltijos Asamblėjos Lietuvos delegacijos vadovas Egidijus Bičkauskas ir Seimo narys Linas Linkevičius.

• **LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS PASKYRĖ PETRĄ AUŠTREVČIŲ** nuo šių metų rugsėjo 27 d. Lietuvos Respublikos Laikinoju reikalų patikėtiniu Suomijoje.

Jonas AUŠTREVČIUS gimė 1963 metų gegužės 16 dieną Vilniaus rajone, Juodšiliuose. 1986 metais baigė Vilniaus Universiteto Pramonės ekonomikos fakultetą. Nuo 1986 m. iki 1991 m. buvo Lietuvos Mokslų Akademijos Ekonomikos instituto jaunesnysis mokslinis bendradarbis. Nuo 1991 m. kovo mėnesio dirba Užsienio reikalų ministerijoje. Iki paskyrimo buvo WRM šiaurės Europos šalių skyriaus vedėjas.

• **LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS PASKYRĖ ANTANĄ MURALĮ** nuo šių metų rugsėjo 24 d. Lietuvos Respublikos ambasados Suomijoje konsulu.

Antanas MURALIS gimė 1965 metų rugpjūčio 8 dieną. 1990 metais baigė Vilniaus Inžinerinio statybos instituto statybos fakultetą. Dirbo "Lietuvos statybos projekto" projektavimo institute konstruktoriumi. Nuo 1991 m. dirbo Užsienio reikalų ministerijos vizų skyriuje II sekretoriumi. Konsulinio departamento legalizavimo skyriuje I sekretoriumi.

• **KONCERNOS "LUCOIL" SUINTERESUOTA IR TOLIAU BENDRADARBIAUTI SU MAŽEIKIŲ ĮMONE "NAFTA".** Pirmadienį Lietuvos energetikos ministras Algimantas Stasiukynas ir Rusijos koncerno "Lucoil" generalinis direktorius Vagidas Alegerovas pasirašė tolesnio bendradarbiavimo ketinimų protokolą.

Šio dokumento turinys mažai kuo skiriasi nuo pernykščio susitarimo. "Lucoil" ketina nuomoti Mažeikių naftos įmonės pajėgumus 6 mln. tonų naftos per metus perdirbti. Tokio kiekio pakanka, kad Mažeikių įmonė būtų nuolat aprūpinta darbu. Pagal ketinimų protokolą "Naftos" įmonės pajėgumus numatoma nuomoti iki 1998 m. sausio 1 dienos. Kasmet bus pasirašomos atitinkamos sutartys.

Susitikime su Lietuvos Vyriausybės, Energetikos ministerijos ir valstybinės įmonės "Nafta" vadovais V. Alegerovas pažymėjo, kad koncernas yra suinteresuotas didele dalį naftos produktų parduoti Lietuvoje. Tai būtų pigiau abiem pusėms. Pritarta premjero A. Šleževičiaus siūlymui, įsteigus bendrą įmonę, statyti "Lucoil" degalines. Jos galėtų konkuruoti su "Neste" ir kitų firmų degalinėmis. Koncernas neatmeta galimybės ir bendradarbiauti tiesiant vamzdyną iš Mažeikių į Klaipėdą statant, o vėliau ir eksploatuojant naftos terminalą.

• **ITALIJA PLANUOJA VĖL PADĖTI LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIUI.** Ateinančiais metais Italijos Vyriausybė vėl ketina Lietuvai patiekti pašarų ir žemės ūkio produktų.

"Vievio paukštyno" direktorius Česlovas Jakonis Eltos korespondentui pasakė, kad itališki pašarai yra pigesni už pagamintus Lietuvoje ir kokybiškesni, todėl Italijos ambasadoriaus pranešta žinia jis labai džiaugiasi.

Šiais metais iš Italijos jau gauta didesnė dalis Lietuvai skirtų pašarų – šeši laivai atplukdė 30 tūkstančių tonų iš skirtų 58 tūkstančių.

• **RUGSĖJO 26-28 D. SU OFICIALIU VIZITU Į LIETUVĄ BUVO ATVYKĘS DANIJOS GYNYBOS VADAS GENEROLAS JOERGEN LYNG** ir grupė aukštųjų karininkų.

Pirmadienį Danijos gynybos vadas generolas Joergen Lyng susitiko su Krašto apsaugos ministru A. Butkevičiumi ir jo pavaduotojais. Svečiai lankėsi Ginkluotųjų pajėgų ir Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos štabuose, susipažino su jų struktūromis ir veikla.

• **PO DAUGIAU KAIP PUSĖS AMŽIAUS PERTRAUKOS** Lietuvos studentai vėl mokysis italų kalbos Italijoje. Į Perudžios universitetą užsieniečiams pirmą kartą vyksta septyni Vilniaus universiteto studentai – filologai, ekonomistas ir filosofas. Jiems italų kalba yra antroji užsienio kalba universiteto.

Mokslai Perudžio universitete tęsis tris mėnesius, iki šventų Kalėdų. Vilniaus universiteto dėstytoja Beatričė Strimaitienė Eltos korespondentui pažymėjo, kad stipendijas vykstantiems į Italiją jos studentams skyrė šios šalies Vyriausybė.

• **MINISTRAS PRISIIMA ATSAKOMYBĘ UŽ INCIDENTĄ SAVANORIŲ TARNYBOJE. BET DALĮ KALTĖS ADRESUOJA SEIMUI IR POLITINĖMS PARTIJOMS**

Ketvirtadienį Krašto apsaugos ministras Audrius Butkevičius Seime vyriausybės valandos metu pareiškė prisiimęs didžiąją kaltę ir atsakomybės dalį už incidento kilusį dėl SKAT. Jis dar kartą patvirtino, kad jo pareiškimas atsistatydinti iš ministro pareigų yra "rimtai apgalvotas ir paskutinis".

Lietuvos ambasadorius Stasys Lozoraitis susitinka su lietuvių spauda, Tautos šventės minėjime, Daytona Beach, FL. 1993.IX.12.

Iš k. į d. žurnal. Jurgis Janušaitis, ambasadorius Stasys Lozoraitis, dr. Sigita Ramanauskienė, ALT S-gos skyr. pirm. Vytautas Abraitis ir žurnal. Jonas Daugėla.

ABEJONIŲ LIKO DAUG...

(Atkelta iš 1 psl.)

Atvirai kalbant, tokie prezidento reveransai ištikro daugiau panašūs į "drebantių rankų politiką", kaip dabartinės Lietuvos valdžios veiksmus taikliai apibūdino vienas užsienio žurnalistų spaudo konferencijoje, kurioje buvo aptariamos problemos, susijusios su Rusijos pareiškimu, dėl armijos išvedimo sustabdymo.

Tiesa, tada prezidentas su tokio mūsų politikos apibūdinimu kategoriškai nesutiko ir tvirtino, jog vyksta normalus dviejų valstybių diplomatinis dialogas. Betgi, prisimenant tų dienų įvykius ir ypač Lietuvos užsienio reikalų ministro veiksmus, vadinti tai "normaliu diplomatinio dialogu" būtų ne kas kita, kaip savęs apgaudinėjimas.

Labai ir labai jau keista, kad ponas ministras ir dabar dar tebetęsia savo "konfidencialią" diplomatiją. Štai, rugsėjo 16 d. jis pareiškė, jog Lietuvai reikalingas ypatingas suartėjimas su Rusija, kuris turėtų įvykti kuo greičiau. O ką gi toks "suartėjimas" reiškia? Galbūt tai, kad ponas ministras pritaria Rusijos vadovybės aukštų pareigūnų nesenai paskelbtiems pareiš-

kimams, apie ypatingus Rusijos interesus Baltijos regione, o gal tai rezonansas į pastaruoju metu iš Rusijos aukščiausiosios tarybos tribūnos sklindančius raginimus "transformuoti NVS (nepriklausomų valstybių sandraugą) į vieningą politinę, ekonominę socialinę ir karinę bendriją"?

Oi kaip norėtusi, pritarti nuolat prezidento reiškiamai minčiai, jog nereikia būti per daug įtariems! Bet argi galima tokiais būti, kada viskas daroma taip "konfidencialiai"?

Atskiros ir labai atsargaus vertinimo nusipelno ir Rusijos ambasadoriaus kalba, kuri, bendrai imant, buvo gana geranoriška ir pasakyta išlaikytu diplomatinio tonu. Ypatingo dėmesio verta ta kalbos vieta, kur ambasadorius kalbėjo apie "baltą, dar nepradėtą rašyti" Rusijos ir Lietuvos tarpusavio santykių puslapį.

Iš pirmo žvilgsnio atrodytų, jog "baltojo puslapio" perspektyva lyg tai ir daug žadanti. Tačiau, turint omenyje, kad tokia formulotė ištarta gana patyrusio diplomato lūpomis, net ir nebūnant

Audrius Butkevičius, nagrinėdamas incidento aplinkybes ir priežastis tvirtino, kad dėl to nemaža dalimi kaltos ir politinės jėgos, kurios visą laiką stengėsi patraukti į savo pusę šalies gynybines struktūras, tarp jų ir Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą. "Gynybos struktūrų politizavimas buvo inspiruojamas visą laiką. Kiekviena politinė jėga į jį žiūrėjo kaip į savo interesų gynėją ar potencialų priešininką, o kai kuriais atvejais – ir į kaip perversmų organizatorių", sakė Audrius Butkevičius. Jis teigė, kad sunkiausiais Lietuvos nepriklausomybės gynimo ir įtvirtinimo metais ginklai buvo perkami aplenkiant Krašto apsaugos ministeriją ir dalijami tuo metu besisteigiančioms SKATO, o tarnyboms. Lietuvoje, sakė ministras, susikaupė daug ginklų, nemaža jų dalis atsidūrė priešingų politinių grupuočių rankose, ir tai, jo nuomone, situaciją padarė dar labiau sudėtingesnę.

Ministro nuomone, šią pavojingą padėtį galima buvo kontroliuoti, bet tam nebuvo parengti įstatyminiai aktai. Audrius Butkevičius priminė, jog Krašto apsaugos ministerijos biudžeto deficitas šiuo metu yra 22 milijonai litų.

Krašto apsaugos ministras apgailestavo, kad incidentas labai pakenkė Lietuvos tarptautiniam prestižui. Kai kurie mūsų partneriai, sakė Audrius Butkevičius, ketina peržiūrėti savo programas dėl paramos Lietuvos krašto apsaugos struktūroms.

perdaug įtakiems, vistiek tenka susilaikyti nuo išankstinių džiūgavimų.

Reikalas tas, kas šiai formulotei interpretuoti palikta labai daug laisvės laipsnių. Štai, tarkime, argi negalimas toks atvejis, kada "baltasis puslapis", po kariuomenės (nesvarbiu kaip ją vadinsime – okupacinė ar išvaduojoji) išvedimo, pateikiamas kaip visiško tarpusavio atsisteisimo paliudijimas. Tokiu atveju, bet kokios po to sekančios Lietuvos pretenzijos gali būti kitos pusės vertinamos, kaip sąmoningos pastangos komplikuoti tarpusavio santykius. O gal tas puslapis paliktas mūsų užsienio reikalų ministro planuojamam "ypatingam suartėjimui" su Rusija įrašyti? Viešpatie, apsaugok nuo tokios perspektyvos!

Taigi, Rusijos kariuomenės išvedimas iš Lietuvos nors ir buvo labai šviesus pragiedrulis apniukusioje politinėje bei ekonominėje padangėje, tačiau migla, kurios neišvengė savo kalbose iškilmių dalyviai, neleido jam sušvytėti pilnu ryškumu.

Stebėtojams iš šalies, galbūt, ir nesuprantama buvo kodėl Lietuvos žmonės šią žinią sutiko be ypatingo entuziazmo, o tik pabrėžtinai oriai ir gana santūriai. Bet gi kitaip ir būti negalėjo – juk ne Lietuva kalta, kad net 54 metus neapsakomų kančių ir nesuskaičiuojamų aukų, kurių nevalia užmiršti netgi didžiausio džiaugsmo valandą.

Vilnius, 93.IX.21.

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

A t n a u j i n d a m i prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Klimas P., France	5.00
Žemaitis G., Cleveland	10.00
Juozaitis A., Cleveland	20.00
Naujokaitis J., Cleveland	8.00
XXX Cleveland	1000.00
Adomaitis J., Canada	20.00
Leveckis S., Ormond B.	10.00
Petrakis Pr., St. Pete.	20.00
Stephens K., Chesterland ...	20.00
Skardis O., Euclid	10.00
Taoras J., Cleveland	10.00
Sukelis S., S. Burlingt.	50.00
Indreika A., Chicago	20.00
Juodvirsis M., Canada	20.00
Meiliūnas G. New York ...	20.00
Beniūnas J., Hartford	5.00
Meiliūnas G., New York ...	20.00
Sprindys A., Deltona	10.00
Berzanskis R., Palm Coast .	13.00
Cyvas V., Cleveland	5.00
Kamantas V., Grand Rps ...	20.00
Gibisas E., Chicago	3.00
Valiukėnas G., Chicago	5.00
Rachkauskas A.V., Cicero .	10.00
Ghatak L. R., Richmond	20.00
Daytona Beach, FL. Lietuvių	
Klubas	50.00
Raškienė N., New Britain ..	10.00
Shalins Funeral, Woodhaven .	5.00
Bulotienė E., Detroit	20.00
Rockus B., Oak Park	25.00
Ripškis K., Chicago Hts	10.00
Hofmanas V., Oak Lawn ...	15.00
Pavilčiūtė A., Chicago	5.00
Martinkus D., Sun Rise B. ...	5.00
Ruigys A., Los Angeles	20.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIONAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

LENGVAI PASIPINIGAUTI NEPAVYKO!

Juozas Žygas

Iš Lietuvos ateinančioje spaudoje buvo rašoma ir per Vilniaus radiją kalbama apie tai, kad doleris "duobėje". Lietuvos vadinami "ekonomistai", kurie telefonu į Chicagą paskutines Vilniaus nuotaikas perduoda. Maždaug dvi savaites prieš popiežiui atvykstant, kalbėjo ir dolerio "bėdas" minėjo. Esą bankai dolerių pirkti nenori, ir kai kurie tik 2.30 lt. tenori mokėti. Buvo tikima, kad popiežiaus lankymosi metu, gali būti toks didelis turistų – maldininkų ir dolerių atplūdis ir bijojo, kad doleriuose naspaskęstų.

Buvo net spėliojama, kad doleris gali net iki 1.5 lt. nukristi. Tad Lietuvoje bankai dolerių net imti nenorėjo. Tikėdamiesi didelio turistų – maldininkų skaičiaus, ir turbūt prisiklausę skundų, apie netvarką su valiutų keityklomis. Tad šiam atvejui tinkamai pasirengė ir iš anksto pranešė, kad valiutos "keityklos", popiežiaus lankymosi metu, veiks visą parą.

Rugsėjo 7 d., antradienį, popiežiui dar Vilniuje esant, iš Vilniaus telefonu pranešė, kad lanktojo turistų antplūdžio nebuvo ir valiutos "keityklos" darbo beveik neturėjo. Atrodo, kad Lietuvos reputacija, Europoje jau yra gerai žinoma ir žala padaryta.

Žinia apie perėjimo punktus, 5 km automobilių eiles ir nesąžiningus muitininkus jau yra plačiai pasklidusi. Be to, Lietuvos sanitariniai įrengimai, viešbučiai – jų kainos ir priedo, apiplėšimas valiutą keičiant, daugelį norinčių vykti atšaldė. O jeigu iš Lenkijos didesnis maldininkų skaičius ir atvyko, tai vistiek – jie prie valiutos "keityklų" nestovėjo. Kuomet dolerių po 1.5 lt. prisiplėšti negalėjo ir staiga, jau sekančią dieną, iki 4.3 lt. mokėjo. Jeigu kas galvotų, kad čia yra Lietuvos šmeižimas, tai kur yra tos gesnės žinios?

Tas pat kalbėtojas jau mi-

nėjo, kad daugelis "keityklų" ne pelną, o nuostolius skaičiavo. Vieną kitą sykį nagus nudegę, galbūt išmoks, kad norint į Vakarų ekonomiką koją įkelti, pirmiausiai reikia taisykles išmokti. Reikia žaisti žaidimą pagal pasaulines taisykles, o ne savas nustatyti.

Lietuvos "ekonomistai" mano, kad jie vairuoja pasaulio ekonomikos laivą. Padarė net tokį keistą ir niekuo nepateisinamą žingsnį, tai būtent Lietuvoje nustatyta, kad litas turi būti rašomas didžiąja "L" raide, o doleriui užtenka ir mažosios "d". Jie mano, kad tuo iškels lito vertę. Pinigo vertė visai nepriklauso nuo to, kokia raide jis yra rašomas. O nuo krašto ekonomijos stiprumo. Be to, ir valstybinės politikos.

Japonija yra ekonominiai labai stiprus kraštas, o jos piniginio vieneto kursas yra labai žemas. Tuo žemu kursu, norima pagyventi savo gaminių eksportą. Dabar dirbtinis lito kurso iškėlimas, taip pat labai pakenkė toms įmonėms, kurių gamybos didelė dalisėjo eksportui.

Netoli Vilniaus esantis Grigiškių popieriaus fabrikas, kurio gaminių didelė dalis buvo skirta užsieniui, nebegali eksportuoti. Tas pat atsitiko Alytaus šaldytuvams "Snaigė", kuriems buvo paklausa Vakarų Europoje, Panevėžio stiklo ir kitiems fabrikams. Ar ne keista, kad Lietuva, su tokia pigia darbo jėga – tik 5%-6% Vakarų darbininkų uždarbio, nebepajėgia savo gaminių eksportuoti.

Numatomos valiutinės pajamos neišsipildo. Taip pat niekas (esant dabartinei santvarkai) su dolerių maišais, per sieną nesibrauna. Jeigu gauta užsienio ekonominė pagalba, bus sunaudota tik už šiltą vandenį apmokėti, tai laiku į "Laisvos rinkos" autobusą neilpus, teks dar ilgai, su atkišta kepure, Europos kryžkelėse pastovėti!

Trejų metų APPLE kursų sukakčių proga Vaiva Vėbraitė – Gust vaišina vakarinės programos svečius.

LIETUVA YRA IŠEIVIŲ TRAUKOS LAUKAS...

Vaiva Vėbraitė – Gust A.P.P.L.E. direktorė

Brangieji APPLE vasaros dalyviai Lietuvoje! Atsiprašau iš karto už savo balsą, peršalau lėktuve, kurkiu kaip varlė. Bet ir varlės gamtos balsas gamtoje kartais derinasi, o beto kitokio neturiu. O prabilti noriu, nes ši diena liudyja daug ką apie Jus ir mus, apie Lietuvą Lietuvoje ir taip pat apie Lietuvą pasaulyje.

Šiai dienai APPLE ruošėsi tris savo gyvavimo metus, o mes – tam tikra prasme – visus savo gyvavimo metus. Kai važiuojame vakar autobusu iš Vilniaus, keli mūsų amerikiečiai kolegos prie manęs prisėdo ir papasakojo, kad juos neša tiesiog keistoko jausmo banga – kad pabuvę Lietuvoje APPLE kursuose, arba ir kitaip atvykę, pamilo šią šalį, ilgisi jos, sapnuoja ją. Lietuva yra tapusi jų, kaip ir mūsų ieseivių, traukos laukas.

Šį užkerėjimą mūsų užkerėtiems amerikiečiams paaiškinti negaliu, nei įvardyti ji sau pačiai nemoku. Tie burtai, ar naujai atsiradę ar seniai, bet giliai mumyse. Jie tokie stiprūs, kad galima vardinti tik įvaizdžiais, tik aplinkiniais būdais. Taip daro poetai; taip daro ir mokytojai, kai siūlo vaikui įsiziūrėti, įsiklausyti, pastebėti – pastebėti liepų ošimą, pastebėti tvorėlės pynimą, pastebėti seno žmogaus žvilgsnį.

Kai meilė labai didelė, dažniausiai mokame apibūdinti ją tik fragmentais. Kai meilė labai didelė, dažniausiai norisi išreikšti ją darbais.

Lietuvių tauta yra sukūrusi daug gražių posakių apie darbo svarbą ir vertę. Ir tikrai, randu, kad per darbą atsiranda ramybė, savęs ir kito pažinimas, pasitenkinimas pamačius darbo vaisius. Liūdna, kai pastebime, kad žmogaus darbas šiek tiek nuvertintas Lietuvoje. Tačiau daug žmonių čia, kurie myli

ne poziciją, o darbą, kuris prisideda prie Lietuvos grįžimo į save ir atsivėrimo į pasaulį – tai šventė mums.

Pirmi žingsniai kartais labai maži. 1990 m. rudenį Ministras Darius Kuolys mane pakvietė organizuoti Amerikos ieseivijos paramą švietimo reformos kelyje. Šis kvietimas jam gal ir buvo tos akimirkos mažmožis, dosni mintis, bet daugeliui iš mūsų ji visiškai pakeitė gyvenimą. Iš tų pirmų žingsnių mums buvo lygus kelias, šviesūs žmonės, kurie mūsų laukė. Laukė mokyklos aplinka, kurioje kartais ciniškai kartoja mos frazės apie pagarbą ir dėmesingumą kiekvienam vaikui gali tapti klasėje po klasės šventa tiesa, o po to ir gyvenimo būdu už klasės ribų.

Tas mūsų kelias į Lietuvos mokyklas šiuo laiku yra tapęs nebetoks tiesus, nebetoks lygus. O rūpesčiai – sunku juos suskaičiuoti. Tai krūva pilkų akmenėlių. Kiekvienas turi savo svorį. Jie beveik visi atskelti iš to paties akmens. Tas akmuo – sovietinės visuomenės deformacija, kurioje buvo skatinamas neveiklumas, uždarumas, nepasitikėjimas artimu, perdėtas hierarchiškumas kasdieniniuose santykiuose, o svarbiausia – nuvertinimas savų sprendimų galios. Ši akmenį jūs ritate nuo vaikų pečių, o pradedant nuo savęs, nuo mokytojo.

Kokie mūsų organizaciniai rūpesčiai bebūtų, traukos laukas čia, darbas čia, žmonės čia, kurie brandina Lietuvos poreikius, protą ir sąžinę. Nors mūsų kasmetiniai pasimatymai trumpi, nesakyčiau, kad jie paviršutiniški. Visi esame patyrę, gyvendami toli nuo Jūsų, kaip staiga atsiveria širdis kada mažai laiko. Užtat, žinodama, kad mūsų tiesioginiai bendradarbiai Lietuvoje turi auksines rankas, jau-

čiu, kad galiu Jums palinkėti praleisti dvi savaites seminare, kur rūpi tikras žinojimas, kur supa tikras kolegiškumas.

Jau kai kas pastebėjo, kad APPLE Mariampolės Seminaro Programos vadovė, Gita Kupčinskienė ir aš – artimos draugės. Užaugome kartu mažoj ieseivijos kolonijoje. Taip pasitaikė, kad dažnai turėjome galimybę žaisti mokykloje po darbo valandų, kai ji būdavo ištuštėjusi. Iššniukštinėjome viską. Toje mokykloje sukūrėme kasdien naują ir fantastinį pasaulį. Nebuvo labai daug vaikų Amerikoje, kurie nuo mažens juto kruviną istorijos kirtį, taip kaip lietuviai. Užtat mes jautėme kad turime tam tikrą tamsos ir šviesos paslaptį, kurią niekas kitas nesuspras. Ir žaidėme dažniausiai kartu, ir tapome broliai ir seserys.

Ir štai aš vėl stoviu įlindusi į mokyklą po mokymo valandų su šia savo seserimi. Kruvinas istorijos kirtis mūsų gyvenimo fone liks amžinai. Štai kas pasikeitė – suvokime kad ne tik lietuviai supranta šią mūsų tamsos ir šviesos paslaptį, ne tik lietuvius užburia Lietuva. Štai amerikiečiai, kai mes ieseiviai grįžome į savo namus atvyko kartu. O kiti antrą, trečią kartą jau grįžo. Irgi – jau į savo namus. Ir tikiuos, kad kartu džiaugsimės, kad Lietuvos traukoj esama žmonių daug ir labai skirtingų.

Vaikas ima suvokti save ir mylėti artimą, patirdamas skirtumą tarp savęs ir kitų. Mes norėtume visus skirtumus tarp mūsų, ir tarp jūsų, vertinti kuo aukščiausiai – kaip kvietimą pažinti save, pažinti viens kitą, pamatyti Dievo palytėjimą kito žmogaus veide.

Esu dėkinga visiems iš Jūsų – APPLE nariams ir mūsų šeiminiškams – kad galime nepaisant pilkų akmenų, kasdieninių vargų ir vėl žengti šį žingsnį, Mariampolėje kartu.

(Iš Vaivos Vėbraitės pasakytos kalbos Mariampolėje).

INFORMACIJA IR JUMORAS...

Antanas Dundzila

Jau VIII-26 d. DIRVOJE buvome užsiminę apie anglų kalbą Vilniuje gaunama informacine knygelę, "Vilnius jūsų kišenėje". Tai spalvotas, su reklamomis, profesionališkai paruoštas, gan patogaus formato, 62 puslapių leidinukas. Jį leidžia kokių tai užsieniečių leidykla, spausdina Minske. Iš užrašo – spėčiau – pasirodo kas du mėnesiai, su "oficialaus miesto vadovo" etikete viršelyje. Jame daug naudingų žinių. Yra rimtos, naudingos informacijos, yra ir humoro. Šiam straipsniui medžiaga imta iš knygelės gegužės – birželio numerio, kuri dar buvo pardavinėjama liepos viduryje.

Vilniuje nusipirkęs leidinį, atvykęs jame ras 22 skyrelius. Ras Lietuvos istorijos apybraižą, straipsnį "Kelią į nepriklausomybę", esmines žinias apie Lietuvą, miesto planą, Lietuvos žemėlapiuką, valdžios įstaigų mieste sąrašą, žodynėlį.

Sakyčiau, kad tai "rimtoji", apybraižinė medžiaga. Nesigilinant į smulkmenas, ji visai gerai paruošta. Sakau gerai, nes nėra aki deginančių nesusipratimų, kokių tokiuose leidiniuose galima tikėtis ir lietuviui reikia bijoti. Taigi kalbama apie senovės Lietuvą, sovietų ir nacių okupacijas, trėmimus, partizanus, 1920 m. lenkų užimtą Vilnių ir t.t.

Pradedant su 1972 m. Romo Kalantos susideginimu, "Kelias į nepriklausomybę" skaitytoją atveda iki 1993 vasario 16 d. Tas svarbiausių įvykių chronologinis sąrašas – irgi, nesileidžiant į smulkmenas, priimtinas. Puiku ar beveik puiku: kas Lietuvai svarbiausia – buvo traktuota su dėmesiu, atsakomai, be kokių nors užkulisinių motyvų.

Pradedant "A" raide, rašoma apie alkoholinius gėrimus, pirmoje vietoje rekomenduojant "Utenos alų". Kas pigu – sakoma, kad buvusiam "Sovietų karininkų klube" galima pernaktuoti tik už dolerį, kad yra restoranų, kuriuose galima pavalgyti maždaug už tiek pat. Sužinojome, kad Lenino paminklo pamatai Lukiškių aikštėje buvo dinamitu išsprogdinti. Rašoma apie muitus, miesto rajonus, gėrimą ir vairavimą, 220 voltų elektros svovę, tik šaltą vandenį net geriausiuose viešbučiuose, policiją, ilgas ciles, motorizuotą judėjimą gatvėse. Yra ir nesusipratimų: skyrelyje, pavadintam "Tvarkaraščiai" (Schedules),

skaitome apie barikadas prie Parlamento rūmų ir apie 1991 sausio mėn. ten sovietų įvykdytus teroro veiksmus.

"Žinotini asmenys" šiame numeryje yra šie: Darius ir Girėnas, premieras A. Šleževičius, miesto burmistras V. Jasulaitis, dail. S. Kuzma ir radijo programos vedėjas "Dédé Steps".

Plačiai aprašyti viešbučiai. Šalia naudingos informacijos čia įdiegta apščių jumor. Rašoma, kad "Gintare" kambariai su telefonais, "jei jie dar neišvogti"... "Lietuva" yra didžiausias viešbutis, veikęs sovietinio Inturisto žinioje, "jau per ilgai neperimtas užsieniečių valdymo žinion". "Turistas" proteguoja lenkus, čekus, vengrus ir rusus – jiems taikomos specialios kainos, jie ten nesiškaito svetimtaučiais. Vilniuje veikia ir pensionai, pigūs viešbutėliai, už miesto ribų galima nakvoti net stovyklavietėse.

Restoranų, "beveik restoranų", užkandinių, kavinių, ledų krautuvų, barų yra sužymėta virš 80! Bohemiškas "Saulėtekis" veikia iki 4 val. ryto... Yra du "beveik itališki restoranai, prastos italų virtuvės imitacijos. Apie "Ritos virtuvę" rašoma, kad jos savininkė yra buvusi V. Landsbergio patarėja Rita Dapkutė, ten kepama geriausia pica. "Neringoje" "grubus ir lėtas patarnavimas yra standartinis". "Lokyje" "reikia kantrybės su niurzgiančiais patarnautojais". Geriausiai yra įvertinti šie: "Baltijos sakalas", "Ida Basar", "Juoda Raudona", kinietišką maistą gaminantis "Auksinis slibinas" ir "Stikliai". "Stikliuose" mokėsite bent po \$25

Šiuometinė Chicago "Vaidilutės" teatro režisierė Irena Leonavičiūtė (antra iš kairės) chichiečių tarpe. Dešinėje "Vaidilutės" teatro administratorė Ona Šulaitienė. Nauja šio teatro premjera (P. Vaičiūno "Nuodėmingas angelas") bus Jaunimo Centre spalio 31 d. Ed Šulaičio nuotr.

žmogui. Beje, į "Bilijardo kavinę" patariama nešti kulkosvaidį!

Bendrai turistai išpėjami, kad restoranų virtuvės užsidaro tuoj po 8 v.v., nesvarbu, kad restoranai oficialiai atidaryti; durininkai, patarnautojai ir administratoriai vėliau atklydusius svečius įtikins, kad jų tuščias restoranai yra arba "perpildytas", arba "rezervuotas", arba "tuoj bus uždaromas".

Seka keliolika puslapių koncertų, operos ir teatro programų, parodų, galerijų, muziejų, bibliotekų, bažnyčių, kapinių. Vilniaus įžymybės čia tikrai gana išsamiai suregistruotos. Yra skyrius "50 km. apie Vilnių", seka sporto renginiai, krautuvės, užsienio valiutos prekyvietės, turgai ir ryšių įstaigos – paštas, telefonas, telegrafo bei fakso įmonės. (Viešnagės metu DIRVAI faksu siųstas vieno puslapio straipsnelis kainavo apie 7 dol.)

Sudėta esminė keliavimo informacija – lėktuvais, traukiniais, autobusais, taksi ir t.t. Pagaliau sužymėti bankai, kirpyklos, valyklos (man viešbutyje pasakė, kad viešbučio patarnautojos ima skalbinius į namus, reikia su jomis tiesioginiai tartis), ligo-

ninės, vaistinės, vertimų biurai, užsieniečių advokatų įstaiga, spauda, krašto ir miesto valdžia, ambasados.

Paskutinis puslapis skiriamas tiems, kurie dar ilgisi sovietinių paminklų ar bent jų pėdsakų. "Pasišaukite taksi ir nuvykite į "Severny Gorodok" šiaurinėje miesto dalyje, Apkasų gatvėje. Čia iki 1992 m. gruodžio mėnesio buvo rusų armijos bazė. Už tos 2.5 m. aukščio tvoros nėra į ką žiūrėti". Tačiau jau rimtai rašoma, kad Antakalnio kapinėse tebestovi paminklas sovietų kariams, o ne per toliausiai palaidoti sausio 13 d. jų tankų sutraiškyti ir Medininkų muitinėje žuvusiųjų lietuvių palaikai. Kelionę pataria užbaigti "Palangos" restorane, prie autentiškos sovietinės vakarieniškos. O pati "Palanga" buvo taip charakterizuota: "Tai vienintelis restoranai, siūlomas pirkti užsieniečiams, bet vis dar neparduotas. Ar galite numatyti, kodėl? Patariame jo vengti, nebent turite nereikalingų pusę milijono dolerių".

Knygelės gale yra "The Baltic Independent" laikraščio komercinis skelbimas. Skelbimo nuotraukoje viens kitam rankas spaudžia A. Brazauskas ir V. Landsber-

gis. Telpa įklijuoti įrašai. Juose A. Brazauskas sako: "Aš likau arti žmonių" (I stayed in touch), o V. Landsbergis: "O aš ne".

Imant dėmesį, kad tai komercinis leidinys, reikia daryti išvadą, kad į Vilnių atvyksta daug angliškai kalbančių svetimtaučių. Žiūrėję skelbimus – kvėpalai, rūkalai, gėrimai, kelionių biurai, kompiuteriai, importo / eksporto įmonės, viešbučiai, restoranai, bankai, kurjerių įstaigos, įstaigų reikmenys, foto priemonės, pirkimui ar nuomavimui automobiliai – visa tai sako, kad Lietuvoje rinkai galimybės yra, kad jau dabar didelės firmos moka pinigus už komercinius skelbimus. Tai džiugus, viltį žadinantis reiškinys.

Aišku, visas leidinys angliškai, pritaikytas užsieniečiams. Gal kada nors, sykį ar du per metus, panašus leidinys – kad ir panašus į Amerikos geltonąją telefono knygą – pasirodys ir lietuviškai.

(1993-IX-10)

VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti mėniško grožio albumą "Einu per Lietuvą". Tai jau trečioji lietuvių fofomenininko Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – "Gimtoji žemė Lietuva", "Atgimstanti Lietuva".

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviškąją Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus.

Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Kiekvieno albumo kaina po #18 dol. Užsakant paštui reikia pridėti po \$3.00 persiuntimo išlaidomis.

PIGIAUSIOS KELIONIŲ KAINOS NEW YORKAS–RYGA–NEW YORKAS

\$700.00	rugsėjo 16 iki spalio 31
\$650.00	lapkričio 1 iki gruodžio 16
	sausio 10 iki kovo 16
\$750.00	gruodžio 17 iki sausio 9

TOS PAČIOS KAINOS GALIOJA IR JŪSŲ GIMINĖMS SKRENDANT IŠ RYGOS Į NEW YORKĄ IR ATGAL.

Prie visų kainų reikia pridėti taksus.

Rezervacijos ir informacijos reikalais prašome kreiptis į:

BALTIC TOURS

77 Oak St., Suite 4
Newton, MA 02164
Tel: 617-965-8080
Fax: 617-332-7781

Tumo-Vaižganto 5-1
Vilnius, Lietuva
Tel: 227979
Fax: 226767

JUBILIEJINĖ EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Henrikas Stasas

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Justas Paleckis gynė dabartinę vyriausybę naudodamasis statistiniais duomenimis. Jis nutarė, kad pagal žmonių apklausinėjimus skaičiai su didele persvara rodo, kad tauta pasitiki savo vyriausybe ir prezidentu. J. Paleckis pastebėjo, kad lyginamoji statistika su Estija yra mėgiama opozicijos arklukas, nes kada jie buvo valdžioje, tada sakė, kad Estija atsilikusi, o dabar sako, kad Estija daug toliau ekonomijoje pažengusi.

Apskritai visų kalbos rėmėsi daugiau gražbilyste, niekas konkrečių pasiūlymų nepatiekė. Tik Mykolas Drunga patiekė gana originalias mintis ir konkrečius pasiūlymus. Jis pastebėjo, kad nuo 1990 metų kovo 12. nieko gero nemato Lietuvos politikoje. Lietuva sugebėjo sugriauti Sovietų Sąjungą, bet nesugeba sutvarkyti savo vidaus reikalų. Po pirmojo pasaulinio karo Lietuva be užsienio pagalbos per tris metus tapo stabili Europos valstybė, todėl, kad žmonės buvo sąžiningi ir kiekvienas rūpinosi savo valstybe ir tauta. Šiandien Lietuvoje viešpatauja teroras ir turto grobiimas. Todėl jis siūlė:

I. Remti sąžiningus verslininkus ir ūkininkus.

II. Sunaikinti raketininkus.

Šiam tikslui reiktų sukurti specialius operatyvinius kariuomenės dalinius, kurie kovotų su visokeriopu nusikaltimu. Steigti specialius teismus su gerai apmokamais teisėjais, kuriuos nepapirktų. Apdėti specialiu pajamų mokesčiu visus buvusius komunistų partijos narius ir šias pajamas panaudoti socialiniams reikalams.

III. Gražinti Lietuvos pilietybę visiems 1940 m. buvusiems Lietuvos piliečiams ir jų palikuoniams. Tai turėtų per vieną savaitę atlikti užsienyje esantys Lietuvos konsulatai. Toks įstatymas pakeistų išeivijos pažiūrą į Lietuvą.

Simpoziumas gana ilgai užsitęsė ir, kaip jau minėjau, daugiausia rėmėsi vien tik retorika.

Vieną rytą šv. Mišias atnašavo Augsburgų vyskupas Josef Stimpfle ir šių mišių aukoje buvo prisiminti mirusieji: dr. A. Maceina, dr. J. Grinius, prof. Z. Ivinskis ir kun. Lubinas. Juos prisiminti buvo koplyčioje uždegtos 4 didelės žvakės.

Vakare šioje pačioje koplyčioje įvyko religinės muzikos koncertas. Solistė Laima Stepaitienė atliko M.K. Čiurlionio – W. Banaičio, Fr. Schubert, Luigi Cherubini, Cesar Frank, Josef Hayden, J.S. Bach ir W. A. Mozart kūrinus. Vargonais palydėjo Gražina Ručytė-Landsbergienė. Vaidotas Daunys skaitė savo poeziją.

Penktadienio vakare įvyko tradicinė Tėvynės valandėlė. Šios valandėlės koncertinę dalį turėjo atlikti sol. Lilija Šukytė ir Vytenis Vasiuliūnas. Tačiau Vasiuliūnui susirgus padėtį išgelbėjo solistai: Gintaras Liaugminas, baritonas ir Gintaras Vyšniauskas, tenoras. Abu solistai atliko eilę operos arijų ir dainų. Jiem akomponavo gabi japonė pianistė Yumiko Yamamoto.

Kitą programos dalį atliko prof. Vytautas Landsbergis paskambinęs M.K. Čiurlionio kūrinus.

Po koncerto ir Vyt. Landsbergio kalbos visi vyko į salę, kur prie degančio židinio buvo paruoštos vaišės.

Sekmadienį vyko uždarymasis posėdis. Buvo nutarta studijų savaitę dar palikti Europoje ir sekančiais metais ją sutiko globoti Austrijos gyvenanti J. Jorg – Naudžiūtė. Tačiau pagrindinis organizacinis savaitės darbas be abejo teks poniam A. Grinienei, kuri tiek metų buvo tokių savaitinių spiritus movens, nenuilstama "Tėvynės valandėlių" organizatorė ir apskritai daug širdies ir darbo įdėjusi į studijų savaitinių sėkmingą pravedimą.

Tad dar šiek tiek apie vietą, kur šiais metais Europos lietuviškųjų studijų savaitė vyko.

Taigi šių metų studijų savaitė, kaip jau pradžioje minėjau vyko Augsburgėje, t.y.

Aukštai – Simpoziumo moderatoriai: iš kairės, Darius Kuolys, Jonas Norkaitis, Mykolas Drunga ir Justas Paleckis.

Žemai – simpoziumo metu kalba prof. Vytautas Landsbergis, sėdi Justas Paleckis.

mieste, kuris nešioja romėnų imperatoriaus vardą ir vienas seniausių vakarų Vokietijoje. Šioje vietoje jau 14 metų prieš Kristų buvusi romėnų stovykla vardu Augusta. Tačiau aukso amžių miestas buvo pasiekęs tik renesanso laikais, kada šio miesto turtuoliai Fugerių ir Welserių šeimos čia sudarė sąlygas bujoti menui ir tarpt. mokslui.

Turtuoliai neužmiršo ir vargstančio luomo, kuriems Fugerių šeima įkūrė pirmąją pasaulyje pigių butų koloniją, taip vadinama Fugerei. Iš gyventojų čia buvo imamas tik simbolinis 1 guldenas nuomos metams.

Teko lankyti šią istorinę butų koloniją, kuri čia užima keletą kvartalų ir matyti tokių kelių kambarių ir virtuvės butą, kuris nors kuklus, tačiau tinkamas gyventi.

Šiandien ten žinoma yra įvesta elektra, vanduo ir dujos, o mokestis visvien tik 1 markė. Nors miestas ir nedvelkia viduramžių dvasia, tačiau yra gana istorinių pastatų, kurie primena daugelį istorijos įvykių ir senuosius

amžius.

Čia 1530 metais Liuteris atvykęs į Augsburgą paskelbė savo pagrindines protestantizmo tezes. Katalikų ir protestantų vienybę čia simbolizuoja šv. Ulricho bazilika ir protestantų bažnyčia, kurios abi viena siena suaugusios. Toliau didinga Augsburgų katedra, kuri pradėta 9 amžiuje, o 14 šimt. perdirbta gotikos stiliuje. Sunkios bronzinės durys, viduj dekoruota mitologinėm ir biblijinėm temom reljefais. Kita renesanso statybos puošmena miesto rotušė, Karmelitų vienuolyno užsilikusi šv. Onos bažnyčia su garsiais bareljefais ir Fugerio bei Liuterio portretais, tapytais garsaus vokiečių dailininko Lucas Cranach. Ši bažnyčia dabar protestantų administruojama, nes 1518 metais Liuteris joje rado prieglobstį.

Lietuviai pirmą sąlytį su Augsburgu taip pat jau gana seniai turėjo, tai liudija Radvilų šeimos, vysk. Valavičiaus portretai ir Vilniaus bei Gardino miestų vaizdai Augsburgų raižiniuose. Tačiau

glaudų ryšį Augsburgas su lietuviais turėjo tik po antrojo pasaulinio karo kada čia buvo įkurta lietuvių stovykla. Čia apsigyveno apie 2000 lietuvių, kurie buvo susitelkę dviejose stovyklose.

Kaip ryškus atminimas jų buvimo yra likęs gražus ta' todaile papuoštas kryžius. Teko jį lankyti ir juo pasigrožėti. Šiandien reikalauja jau atnaujinimo ir vietos lietuviai minėjo, kad tai kainuos apie porą tūkstančių markių. Žinoma, už aukas jie būtų dėkingi.

Tai tiek iš studijų savaitės istoriniame Augsburgėje.

PHILADELPHIJOS LB APYLINKĖS VALDYBA RENGIA KULTŪRINĘ VAKARONĘ SU DVIEM JAUNAIS POETAIS IŠ LIETUVOS: Vytautu V. Landsbergiu ir Sigitu Parulskiu šeštadienį, spalio 2 d., 6:30 v.v. Lietuvių Namų Kultūros centre, 2715 E. Allegheny Ave. (įėjimas į Kultūros centrą yra iš šoninės Tilton gatvės).

Vytautas V. Landsbergis parodys savo gamybos ir režisūros video filmus apie tris Lietuvos dailininkus ir apie Perlojos respubliką. Sigitas Parulskis šalia literatūrinio darbo yra pilnalaikis žurnalistas Lietuvos aid'o redakcijoje.

LB apylinkės valdyba tiki, kad Philadelphia visuomenė pasinaudos proga susipažinti su jaunųjų Lietuvos menininkų lietuviško žodžio bei filmų kūryba. Po programos, kuri tęsiasi apie pusantros valandos, pabendravimas prie vyno ir kavos. Įėjimo auka \$ 5, pensininkams \$ 4. Teresė Gečienė

Europos lietuviškųjų studijų savaitės dalyviai Augsburgėje – Vokietijoje.

SUNKŪS KARO MIETAI

Bronius Aušrotas

WEIMARO KAREIVINĖS

1945 m. vasario 9 d. atvykome į Weimarą. 200 km atstumą normaliais laikais buvo galima nuvažiuoti traukiniu per 5 valandas, tačiau karo sąlygose tą atstumą nugalėti reikėjo maždaug 7 valandų. Dėl orinių pavojų traukiniai turėdavo sustoti kartais net kelis kartus.

Apie 4 val. popiet mūsų traukinys pagaliau įvažiavo į Weimaro geležinkelio stotį, kuri bombardavimų nebuvo paliesta. Stoties informacijos biure sužinojau, kaip surasti tankų pulko kareivines. Laikydamiesi nurodymų, suradome į jas kelią. Kaip mano, taip ir visų korespondentų dėmesys krito į orinių bombardavimų nepalietą miestą. Niekur nesimatė jokių sunaikinimų, griuvėsių. Ir Weimare buvo daug šilčiau, negu prieš keliolika valandų palikta sugriautame Berlyne.

Neskubėdami, gal po dviejų valandų žygiavimo, pasiekėme savo tikslą – ant aukštumos į pietryčius nuo miesto centro radome naujas kareivines. Prisistačiau su visų korespondentų būriu štabe majorui Geschwendt, kaip kelionlapyje buvo nurodyta. Apysenis, gal 50-55 metų, pėstininkų uniformą dėvintis mjr. Geschwendt priėmė mus (12 korespondentų ir du karininkus) be didelio entuziazmo. Matyt jam sudarėme nereikalingų rūpesčių.

Majorui paaiškinau, kad pirmiausia man reikėtų nueiti į nurodytą spaustuvę miesto centre ir pasitikrinti, ar ten mes galėsime spausdinti lietuviams kariams skirtą savaitraštį. Taip pat savo naujam viršininkui pasakiau, jog pagal gautus iš Berlyno OKW potvarkius, mūsų savaitraščio medžiaga nebuvo verčiama į vokiečių kalbą, nes tam darbai atlikti mes neturime kvalifikuotų vertėjų. Anksčiau, prieš atiduodamas laikraštį į spaustuvę, paaiškindavau savo buvusiam viršininkui, kas kiekviename straipsnyje būdavo rašoma, pats prisiimdamas už tai pilną atsakomybę. Ir per tris mėnesius, kol buvau mjr. A Woditzkos žinioje Berlyne, neturėjome jokių nesusipratimų. Mjr. Geschwendt sutiko turėti tokį pat tarpusavio susitarimą laikraščio cenzūros reikalu.

Kad korespondentai galėtų aplankyti lietuvių karių ginkluotų jėgų vadovybę, mjr. Geschwendt pažadėjo

jiems išduoti kelionlapius. Man atrodė, kad su naujuoju viršininku, kilusiu iš Pomeranijos, rasime palankius tarnybinius sprendimus.

Kitą dieną susiradome spaustuvę, kurioje galėsime spausdinti "Kari". Tačiau visa bėda, kad joje nebuvo rinkimui ir spausdinimui reikalingų lietuviškų raidžių. Spaustuvės administracija man nurodė, kad raidyną mes galėtume rasti Frankfurt a. Main, viename stambiausių Vokietijos spaudos pramonės centrų.

Vienas iš korespondentų nuvyko į nurodytą vietą su "dovanomis" (kaip karo metu buvo įprasta) ir gavo ten lietuvišką raidyną. Šio reikalo sutvarkymas užsitęsė kelerias dienas. Nelabai skubėdami pradėjome spausdinti "Kari" ir išsiuntinėjome lietuviams kariams, esantiems vokiečių daliniuose.

Iš BBC radijo pranešimų žinojau (savo tarpe turėjome trumpų bangų priimtuvą), kad Vokietija gyvena paskutinės Antrojo pasaulinio karo dienas. Man, kaip lietuvių karo korespondentų būrio vadui, labai rūpėjo, kaip saugiausiai ir nesukeliant įtarimų galėčiau išsaugoti būrio vyrus, kad jie nepatektų nei į sąjungininkų nei į sovietų belaisvę.

Nutariau pasikalbėti su kpt. Urbonu. Suradę ramų kampą, kur galėjome netrukdomi aptarti šį svarbų reikalą, nutarėme, kad korespondentai "lankys" lietuvių karių, kurie atlieka paskirtus darbus vokiečių daliniuose. Be to, jie dar turėtų susirasti lietuvių pabėgėlių šeimas, kuriose, laikui atėjus, galėtų pasikeisti kariškas uniformas į civilinius drabužius. Man buvo

žinoma, kad kiekvienas korespondentas savo kuprinėje ar mažame lagamine turėjo civilinių drabužių eilutę ir savo pilietybei įrodyti reikalingus dokumentus. Taip pat žinojau, jog kai kurie būrio vyrai palaikydavo ryšius su savo draugais Bavarijoje ar Baden-Wuerttenberge, o kai kurių akys buvo nukreiptos į Muencheną.

Karo korespondentų būrio perkėlimas iš Berlyno į Weimarą buvo laimingas įvykis: 1) apie 90 km į pietus, Turingijos pačiuose pietuose, prie Coburgo gyveno daugelio vyrų šeimos; 2) būnant Weimare, buvo gera proga pažinti šį gražų seną miestą, išlaikiusį viduramžių architektūrą. Šiame mieste gyveno ir kūrė garsieji vokiečių poetai ir rašytojai, kaip Goethe, Herderis, Schilleris ir Wielandas. Weimaras buvo kultūrinio-literatūrinio gyvenimo centras. Čia yra daug architektūros įžymybių: hercogų rūmai Karlsbur, Goethės namai, Schillerio namai (dabar muziejai), tautinis teatras, kuriame būdavo Wagnerio operų premjeros, daug įvairių rūmų. Gi žymiausias Goethės palikimas yra laikomas parkas ir kitoj pusėj Ilmo upės kulklys mediniai namai su aukštu stogu, kur Goethe mėgdavo praleisti vasarą.

KAPITULIACIJOS ANGOJE

Kasdieniniai Vokietijos bombardavimai visiškai sugriovė eilinių jos piliečių moralę. Po baisaus Berlyno bei Drezdeno ir beveik visos Ruhro srities pramonės sunaikinimo, 1945 m. kovo mėnesį vokiečiai lyg gervės giedros laukė vieno žodžio – kapituliacijos!

Kai karo korespondentų grupė, palikusi Kauną 1944 m. liepos viduryje ir perėjusi įvairias kliūtis atsidūrė Vokietijos pietvakarių mieste, atrodė, kad Weimaras, kai ateis tam laikas, gali būti tinkamiausia vieta "išsiskirstyti". Planavome, kaip šį paskutinį veiksmą saugiausiai įvykdyti.

Laisvalaikiu dainuoja Lietuvos kariai.

G. Pinigio nuotr.

Iš kasdieninių BBC radijo pranešimų žinojome, kad sąjungininkų armijos, peržengusios Reino upę, plačiu frontu artėjo prie Berlyno iš vakarų, o sovietų karinės jėgos iš rytų slinko prie Reicho sostinės. Suprantama, niekas nenorėjome patekti į bolševikų belaisvę.

Dar mums vis besidarbuojant ir besirūpinant savaitraščio leidimu, kasdieniniai orinių pavojų sirenų garsai mus labai vargindavo, nors puolimai ir nebuvo nukreipti į Weimarą. Pavojus būdavo skelbiamas ir tada, kai prieš lėktuvai skrisdavo mūsų gyvenvietės kryptimi.

Sovietų armijos balandžio 16 d. pradėjo pulti Berlyną. Mums tai buvo tikras signalas, jog jau artėja laikas palikti Weimarą. Balandžio 17 d. pradėjau išsiuntinėti karo korespondentus paskutinei kelionei "lankyti" lietuvių karių vokiečių daliniuose. Ir taip kas antrą dieną išvykdamas du korespondentai. Viršininkas mjr. Geschwendt nesidomėjo, ar tiems korespondentams tikrai reikėjo ten vykti. Jis tik pasirašydavo kelionių lapus ir prispausdavo dalinio antspaudą.

Balandžio 20 d., išleidęs visus korespondentus į "tarnybines keliones", aš buvau paskutinis, kuriam mjr. Geschwendt pasirašė *Marschbefehl* į Coburgą. Čia buvo mažas lietuvių karių būrys, kuris vokiečių telefono-telegrafo tar-

nautojams padėdavo rinkti nuo telefono stulpų varines vielas, reikalingas karo pramonei.

Už keturių kilometrų nuo Coburgo, gyveno mano gimnaitis. Ten ruošiausi sutikti išlaisvintuosius – Amerikos armiją – ir po to kaip civilinis grįžti pas savo šeimą, gyvenančią Rodache. Rašydamas šiuos memuarus, galiu pasidžiaugti, kad ne tik aš, bet ir visi buvę mano būrio korespondentai padarė didžiai rizikingą žingsnį – atsipalaidavo nuo vokiečių kariuomenės ir grįžo į pilietinį gyvenimą.

Kai 1945 m. gegužės 8 d. admirolas Doenitz Reimse, Prancūzijoje, Vokietijos vadovybės vardu pasirašė kapituliacijos dokumentą, tada didžioji lietuvių karo pabėgėlių dalis jau buvo tam tikslui suorganizuotose stovyklose.

(Pabaiga)

JAU PENKTI METAI BALZEKO LIETUVIŲ KULTŪROS MUZIEJUJE YRA DĖSTOMA LIETUVIŲ KALBA SUAUGUSIEMS,

NEMOKANTIEMS visiškai lietuvių kalbos. Šie kursai užtrunka šešias savaites ir stengiamasi išmokyti pačių pagrindinių lietuvių kalbos taisyklių ir supažinti su mūsų papročiais. Muziejaus aplinka tam labai tinkama. Čia studentai pirmą kartą pamato mūsų sesių austas juostas, gintarus ir senąsias knygas.

Šiais metais pamokos prasidės spalio 2 dieną 11 val. rytą, šeštadienį. Kviečiame tėvus, vaikus ir vaikaičius, kurie domisi lietuvių kalba drauge pasimokyti. Galėsite visi kartu įdomiai praleisti laiką besikalbėdami lietuviškai.

Prašau skambinti muziejaus telefonu 582-6500

Gailutei Valiulienei

Jaunimas laukia atvykstančio Popiežiaus Jono Pauliaus II Kauno stadione. G. Pinigio nuotr.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

LAISVĖS NETEKUS

Benediktas Butkus

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Vokiečiai – karo belaisviai

1946 metais į mūsų lagerį buvo atvežti 20 vokiečių karo belaisvių, po 10 metų nuteistų už sovietinės tvarkos pažeidimą belaisvių stovyklose, už duonos ir kitų maisto gaminių vogimą ir kitus "sunkius nusikaltimus".

Ir štai, savo akimis tenka pamatyti būrelį sunaikintos geležinės vokiečių karo mašinos atstovų – belaisvių, į žmones nepanašų: iškankintų, išbadėjusių, apiplyusių, basų, kurių kaulai lyg koku maišeliu pridengti, kad į šalis neišblytėtų.

Atėjęs lagerio viršininkas, susirūpinęs teiraujasi:

– Daugiau kaip pusė atvežtų vokiečių belaisvių basi guli barake ant narų ir negali juos į darbus siųsti. Ar nėra didesnių batų jų kojas apauti?

– Visus didžiausius batus, kokie buvo, surinkau ir mėginau vokiečių kojas apauti, bet tiems, kurie basi ant narų guli, jie netinka, maži.

– Tai ką reikia daryti? Iš kur didelių batų gauti?

– Man atrodo, reiktų taip padaryti: iš dviejų porų batų pasiūti vieną porą – batelių kulnis pailginti ir kokio nori dydžio kojai pritaikytą batelį. Žinoma, vieną porą batelių reikės nurašyti.

– Žinai, tavo sumanymas man visai patinka. Imkis ši darbą organizuoti. Išmatuok belaisvių kojų dydžius, duok batsiuviams, tegul jie padidina vokiškoms kojoms batus. Darbą pabaigę, surašykite aktą ir pažymėkit, kiek naujų batų reikėjo sunaudoti vokiškoms kojoms. Visi pasirašykite, aktą patvirtinsiu ir viskas bus sukirpta ir susiūta.

– O vasarą galima būtų ir basus pasiųsti?

– Basus kalinius, kad ir vasarą, į darbą siųsti uždrausta. Basi kaliniai, į darbą nuėję, tyčia kojas susibadydavo, žaizdų pasidarydavo ir kaip ligonius nuo darbo turėdavai paleisti, kol žaizdos išgydavo.

Po dviejų dienų visi narsūs basi Hitlerio kareiviai buvo apauti ir su maršu galėjo į laukų darbus žygiuoti. Nors ir sargybinių saugojami, per vasarą vokiečiai belaisviai, laukuose ūkio darbus dirbdami, išmoko lagerio sąlygose gyventi: ant geležinio kastuvo grūdų pasikepinti ir gardžiai pavalgyti, taip pat iš rupių miltų košės išsivirti. Per vasarą belaisviai vokiečiai savo išsekusius kūnus atgavino, bet vis tiek jautėsi prislėgti. Džiaugsmo kibirkštėlės nebuvo juose matyti. Ka-

ro pralaimėjimas, pažemėjimas, tėvynės ir artimųjų ilgesys, kaip koks sunkus akmuo, juos prie žemės lenkė kaip ir visus šio baudžiavinio dvaro gyventojus...

Iš belaisvės į nelaisvę

Vieną 1946 metų dieną 25 jaunų žmonių brigada netoliese kasė žemę, stiprino ir aukštino pylimą. Žemės kasimas buvo laikomas sunkiu darbu, todėl jam atlikti buvo parenkami stiprūs, dar lagery neišsekinti žmonės. Brigadą budriai saugojo sustiprinta automatais trijų prižiūrėtojų sargyba.

Kai tik išėjau, vyrukai mane pamatė ir šaukia:

– Ei, dieduk, ateik pas mus pasikalbėti!

Artyn priėjusį kalbina:

– Sėsk ant kranto, pakalbėsim. Gal turi machorkos?

– Gal dar šiek tiek kišenėje sugraibysiu. Va, laikraščio lapukas. Plėškite po gabaliuką, machorkos įpilsiu.

– Geras diedulis, nepavydus. Kokį darbą čia, lageryje, dirbi?

Matyt, dieduli, esi jau senas lagerio vilkas?

– Jau per pusę bausmės persirita. Matau, kad jūs dar esat jauni vyrukai, neišvarginti, gerai atrodote. Kaip jūs čia pas mus į lagerį patekote?

Neklausk, dieduli, gėda ir pasakoti. Per savo kvailas galvas ir tikėjimą melagingais pažadais buvome žiauriai apgauti. Fronte kariavom, visokių karo baisybių teko pergyventi, tėvynę ir Staliną nuo priešų gynėm ir į vokiečių nelaisvę patekom. Per daug vargo patyrėm, badavom, bet kai sąjungininkai – amerikiečiai, anglai, prancūzai mus iš vokiečių nelaisvės išvadavo, į vakarų laisvąjį pasaulį patekom, kuriame žmonėmis pasijutom, laisvai galėjom sau darbą pasirinkti, maistui ir drabužiams pakankamai pinigų užsidirbti.

– Tai ko jūs į tėvynę grįžot, kad ten neblogoi pradėjot gyventi?

– Kiekvienas paukštelis, prieš žiemą į tolimus kraštus išskridęs, pavasarį į savo gimtąjį lizdėlį grįžta, tuo labiau žmogų į tėvynę grįžti kaip magnetas traukia. Vakaruose verbutojai – agentai mums aukso kalnus prižadėjo. Pavaizdavo tokį gerą gyvenimą tėvynėje, kad tik paukščio pieno betrūksią. Visas gyvenimas iš pagrindų būsiąs pertvarkytas, būsianti tikroji žmogaus laisvė įgyvendinta. Kolchozinė sistema būsianti pakeista, žmonių nuosavybė gražinta, darbo pasirinkimas būsiąs laisvas.

Tai kaip nesutiksi tėviškėn grįžti, jei taip gražiai kalba? Kai tik su pasiūlymu į tėvynę grįžti sutikom (o tokių mūsų vakaruose nemažai buvo), dokumentus sutvarkė, pasirašėm, į prekinius vagonus sudodino, tuoj liepė nusirengti paltus, kostiumus, baltus marškinius, kaklaraiščius, skrybėles, batelius į sandėlį atiduoti. Mus aprenė kerzo batais, vatinukais, vatinėmis kepurėmis. Už priesaikos sulaužymą visiems davė po 25-rius metus kalėjimo. Dabar čia, į Kazachstano lagerį atvežti, žemę kasam ir nagus graužiam, kad komunistinių agentų buvom taip lengvai apgauti.

– Ei, sargybini, ar ūsorius dar nepastip? – kalinys Načiajevas.

Arčiau stovintis sargybinis tokį keistą paklausimą apie Staliną išgirdęs, pradėjo nervuotis. Iš kišenės tabokinę išsiėmęs, į laikrastinį popierį machorkos cigariuką susisukęs į titnaginį skiltuvą ugnies čirkstelėjęs, užsirūkė.

– Be reikalo tokiais klausimais sargybinių vargini. Juk jam uždrausta su tavim kalbėti, – pastebi kalinys Baranovas, – žinok, kad tie paleistuviai gruzinai ilgai gyvena. Ūsorius tik tada pastips, kai mus, rusus, visus išžudys.

– Kada Trumenas ateis mus išvaduoti?

Sargybinis, stipriau dūmą patraukęs, pradėjo raginti darbą.

– Karo metu kariaujančių šalių kariuomenės pasigauna belaisvių, bet karui pasibaigus, juos paleidžia namo ir neteko girdėti, kad juos kas už tai baustų 25-ių metų kalėjimo bausme.

Naujai sukurtas sovietinis gyvenimas kitaip tvarkomas. Jisai tvarkomas ne žmoniškumu, bet brutalia jėga.

– Neseniai į mūsų lagerį vokiečių belaisvių atvežė. Jūs rusai, iš vokiečių belaisvės grįžę, kartu už spygliuotų vielų su vokiečiais belaisviais gyvendami, kaip narsūs kareiviai, ar nepagalvojate tarp savęs pakariauti?

– Mes, belaisvėje būdami, vokiečių kalbos pramokom ir su vokiečiais belaisviais pasikalbam, kad jau mums užtenka kariauti. Mes visi sužinojom ir savo kailiu patyrėm, ką reiškia karas, aiškina kitas kalinys. – Mums atrodo, kad ne mes, belaisviai, turėtumėm tarp savęs kariauti, bet į šiuos apkasus reiktų visus karo sukėlėjus atvežti: Hitlerį, Staliną su jų karo planų vykdytojais – maršalais, generolais ir kitais nekaltų jaunų žmonių žudikais.

– Per ilgai užsiplepėjom. Jau laikas eiti į darbą. Būkit stiprūs, nenusiminkit, nepasimeskit vilties. Gal laikai pasikeis? Amnestija bus?.. Gal neužilgo grįšite pas savuosius tėvelius, gimines, artimuosius?..

Etapas iš Vakarų

Ūkvedys ir prižiūrėtojas atvedė aštuonių žmonių būrelį, ką tik pirtyje išpraustų išdezinfekuotų, būtiniausiais drabužiais aprengtų po antrojo raudontvanio pagautų Vakaruose, iš Pabaltijo, Baltarusijos. Man labiausiai rūpėjo sužinoti, ar šiame būrelyje yra nors vienas iš Lietuvos.

– Šito žmogelio bateliai visai suplyšę, reiktų jam tvirtesnius surasti, – pasiūlo ūkvedys.

Arčiau prieina dar jaunas žvalus vyrukas, namie austais drabužiais apsirengęs, sėdasi ant kėdės ir ruošiasi suplyšusius batelius nuslauti.

– Tamsta, rodos, būsi lietuvis?

– Taip, aš iš Lietuvos. Vadinuos Aleksas, iš Utenos apskrities.

– Ar iš lietuvių tik vienas

čia patekai? O kur kitus nuvežė?

– Taip, aš vienas. Daug sveikų ir tvirtų lietuvių nuvežė į šiaurę prie sunkių miško kirtimo ir kelių tiesimo darbų.

– Sakyk, Aleksai, už ką tavo nubaudė ir čia atvežė?

– Prie vokiečių seniūnu buvau žmonių išrinktas. Antrą kartą rusams atėjus, už tai dešimčia metų kalėjimo bausme nubaudė ir čia atvežė persiauklėti.

– Antrą kartą rusams Lietuvą okupavus, ar daug lietuvių į Sibirą veža?

– Neklausk, dabar Lietuvoje baisūs dalykai dedasi. Nuo raudonojo košmaro daug lietuvių pasitraukė į Vakarus. Dalis lietuvių nesusipėjo išbėgti, bėgančius gražino ir nubaudė. Prie vokiečių dirbusius policijos tarnautojus po 25-rius metus nubaudė ir į Sibirą išvežė. Pilni miškai ginkluotų lietuvių partizanų, kurie neleidžia rusų suorganizuotoms istrebitelių gaujoms ramius Lietuvos gyventojus plėsti ir trukdo komunistinę tvarką Lietuvoje įvesti.

(Nukelta į 8 psl.)

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu, kurie, palyginti, už mažą atlyginimą turi dirbti ilgas darbo valandas.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos rėmėjų išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai jų mažiau begauna. Dirvai tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba ir Dirvos redakcija visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki šių metų pabaigos, pravesti naujų skaitytojų telkimo vajų.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už Dirvą metams moka tik \$20.00.

Mieli, ilgamečiai Dirvos skaitytojai, remėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite Dirvą savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems, ypač Lenkijoje, Karaliaučiaus srityje ar dar tebegyvenantiems Sibire.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaimynystėje ar ir toliau gyvenančių, kurie Dirvos neskaito, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime Dirvą nemokamai kurį laiką siųsti, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų Dirvos skaitytojų ir tuo žymu, į palengvinsime Dirvos tolimesnį leidimą. Padėkite mums ir Dirvos stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname ir atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

Jei siūlote Dirvą siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomą adresą:

Pavardė ir vardas _____

Gatvė ir Nr. _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

KENKSMINGIEJI APLINKOS DŪMAI

Dr. A. Čepulis

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Amerikos tabako gamybą, mažėjant vietiniam naudojimui, labai agresyviai eksportuoja į Aziją, Afriką ir ypač Rytų Europą. Tuo pačiu metu, kai Amerika draudžia importuoti narkotikus, ji baudžia valstybes, kurios ginasi prieš amerikoniškas cigaretes. USA verčia, ypač Toliuose Rytuose, atšaukti įvairius reklamos suvaržymus cigaretėm, net tuos kurie yra taikomi namie. 34 bilijonai cigarečių per metus, pagal sutartį su Rusija, bus pagaminti Rytų Europai. Lietuvoje Philip Morris stato didelį cigarečių fabriką.

Septynioliktame šimtmečiui labai paplito uostomasis tabakas, pirmiausia tarp aristokratijos ir dvasiškių, vėliau tarp paprastų žmonių. Uostė karaliai, jų didikai, popiežiai ir eiliniai dvasiškiai. Sako, kad uostomasis tabakas dažnai buvo randamas ant altoriaus pamaldų metu. Prancūzų revoliucijos laiku uostomasis tabakas pranyko, nes jo naudojimas buvo rišamas su aristokratija.

Devynioliktame šimtmetyje uostomasis tabakas buvo pakeistas į cigarus. Kai mada užėjo Anglijoje, cigarų importas per 4 metus (1826-1830) pakilo nuo 26 iki 250.000 svarų. Cigarus rūkė dažniausia vyrai nes tai skaitėsi vyriškumo pažymys.

Tuo pačiu metu Amerikoje labai paplito kramtomasis tabakas. Po gero 100 metų mes, atvažiavę į Ameriką apie 1950 metus, dar dažnai matėme įstaigose indus į kuriuos spaudydavo tabako kramtytojai. Nors tabako žalingumas buvo atpažintas jau prieš 150 metų, bet nesant daug įrodymų, kad ir labai smarkios pastangos prieš tabaką, atsimušdavo į tabako gamintojų dolerį ir rūkymo malonumą. Pereito šimtmečio vidury atsiradimas cigarečių ir joms pigiai gaminti automatiškų mašinų, labai išplatino tabako naudojimą.

Kas yra cigarečių dūmė? Kas sukelia vėžį ar kitas ligas? Tarp 4000 įvairių chemikalų trys yra šiuo metu skaitomi pavojingi, tai yra smala, anglies viendeginis (CO) ir nikotinas. Smala sukelia plaučių vėžį. Jos kiekis cigaretėj yra nustatomas rūkymo mašinų ir užrašomas ant cigarečių pokelio.

Rūkorius dažnai gauna daug daugiau smalos, nes tai vadinamą "low tar" cigarečių dūmas yra įtraukiamas žymiai giliau ir pasiekia pačias mažiausias alveoles plaučiuo-

se. Anglies viendeginis atsiranda, kai tabakas dega be liepsnos. Jis kraujuje susijungia su hemoglobinu, trukdo deguonies tiekimą. Tuo liečia širdies ligonius ir kitus su kraujo apytakos ligomis.

Trečiasis tabako nuodas yra nikotinas. Jis veikia į nervų lasteles, kartais erzindamas, kartais atvirkščiai slėgiamas. Nikotinas nėra taip pavojingas, kaip smala arba anglies viendeginis. Įvairūs prieskoniniai, sirupai, mentolis, kakavos ar vaisių ekstraktai, o taip pat cigarečių popieriaus tankumas pakeičia dūmų turinį. Pagaliau trašų ir vabzdžiams naikinti chemikalų likučiai užbaigia taip sudėtingą dūmo sudėtį.

Nors nikotinas nėra vėžį sukeliantis, kaip tabako smala, bet jis verčia žmogų rūkyti. Nikotinas įėjęs į kraują paliečia daug nervų celių kartais pakeisdamas kūno chemikalus, kurie reikalingi normaliam nervų veikimui. Nervų lastelės pripratę prie nikotino sunkiai nuo jo atpranta.

Rūkoriai žino, kad atėmus cigaretes jie jaučiasi blogai, o gražinus nikotiną, jų akys prašvinta. Ši tabako ypatybė yra dabar naudojama metant

rūkyti. Žmogui yra prilipinamas lipinėlis ant odos, kuriam yra nikotino ir jis per odą gauna pakankamai, kad numalšintų troškimą rūkyti. Antrojo pasaulinio karo metu bombonešių pilotai, negalėdami rūkyti, kramtė tabaką taip pakeistami cigarečių nikotiną.

Įdomu pastebėti, kad skaičius mirusių nuo rūkymo toli praneša žuvusius eismo nelaimėse ar visuose Amerikos karuose, bet tabako auginimas yra mūsų visų pinigais remiamas. O tabako industrijos pusiau melas reklamose yra ginamas konstituciniu žodžio laisvės įstatymu. Jokiai teroristų organizacijai nepavyko išžudyti tiek žmonių be jokios bausmės.

Šių dienų medicina yra bejėgė kovoti su tabako dūmais. Įstatymai aiškinami tabako naudai, įstatymų leidėjai dolerio paveikti ir toliau remia tabako ūkį. Per 400 metų nei karaliai, nei bažnyčia nesustabdė tabako plitimo.

Šiandien jau yra daug geros ir patikimos informacijos, kuri be jokios abejonės rodo tabako žalą sveikatai. Gal tabako dūmų nugalėjimas tikrai yra paliktas laisvo, galvojančio žmogaus protui ir galutinei natūraliai atrankai? Nauji potvarkiai, draudžiantys rūkyti viešuose pastatuose rodo, kad daromos pastangos apsaugoti nekaltą nuo tabako dūmų prievartos. 1993 rugsėjis

JAV LB TARYBOS SESIJA

JAV Lietuvių Bendruomenės tarybos metinė darbo sesija įvyks 1993 spalio 9-10 dienomis Chicagoje ir jos posėdžiai bus Embassy Suites Hotel, prie Chicagos O'Hare aerouosto (6501 North Mannheim Road, Rosemont, IL 60018, telef. 312-699-6300). Sesijos plenumo ir komisijų posėdžiai šeštadienį, spalio 9, vyks nuo 9 val. ryto iki 10 val. vakaro, o sekmadienį, spalio 10, nuo 9 val. ryto iki 6 val. po pietų. Sesiją globoja JAV LB Vidurio Vakarų apygardos pirmininkas Kazys Laukaitis su jo valdyba ir jie penktadienio (spalio 8 dienos) vakare nuo 7 val. viešbutyje ruošia priėmimą su užkandžiu ir atsigaivinimu Tarybos nariams ir svečiams.

Sesijos darbotvarkėje bus JAV LB institucijų pranešimai, Krašto valdybos pirmininko Vyto Maciūno ir jo valdybos narių bei pareigūnų metinės veiklos ataskaitos, bus peržiūrėtos finansinės apyskaitos ir 1994 metų sąmata (biudžetas). JAV LB teisės patarėjas advokatas Saulius Kuprys kalbės apie JAV LB organų, vienetų ir asmenų teisinę atsakomybę, pareigas ir kompetenciją.

Buvę JAV LB Krašto valdybų pirmininkai bei dabartiniai PLB Valdybos pirmininkas Bronius Nainys ir PLB atstovas Vilniuje Juozas Gaila kalbės apie Lietuvių Bendruomenės pagrindinius tikslus ir darbus šiandien ir ateityje, supažindins su LB atstovavimu Lietuvoje. Sesijoje didelis dėmesys bus skiriamas JAV LB veiklai per apylinkes. Apie tai kalbės LB darbuotojai Salomėja Daulienė, Pranas Joga, Angelė Karnienė ir Aidas Kupčinskas.

Tarybos komisijų atskiruose posėdžiuose bus peržiūrėti ir įvertinti JAV LB KV atskirų sričių pranešimai bei darbai, patikrintas Tarybos nutarimų vykdymas, ir pasisakyta dėl ateities darbų. Tarybos komisijos ir jų pirmininkai yra: švietimo – Juozas Polikaitis, kultūros – dr. Petras Kisieliūsis, visuomeninių reikalų – Zigmas Viskanta, socialinių reikalų – Adolfo Armalis, religinių reikalų – Daina Kojelytė, jaunimo – Eduardas Meilus, finansų – Česlovas Mickūnas ir organizacinių reikalų – Paulius Alšėnas. JAV LB įstatų ir taisyklių komisija (advokatas Saulius Kuprys, dr. Vytas

Buvęs Lietuvos Investicijų banko vedėjas Vytautas Dudėnas (kairėje) savo pranešimo metu Chicagos Balzeko lietuvių kultūros muziejuje rugsėjo 10 d. šalia jo – programos vedėjas A. Kurkulis.
Ed. Šulaičio nuotr.

Narutis ir Vytautas Kaman-tas) pateiks sesijai techniškas įstatų pataisas ar papildymus. Siūlomose pataisose yra išsiųstos Tarybos nariams iš anksto susipažinti.

Su sėkmingos pagalbos Lietuvai konkrečiais pavyzdžiais sesiją supažindins APPLE (American Professional Partnership for Lithuanian Education) vadovė Vaitė Vėbrautė-Gustienė, apie Lithuanian Mercy Lift kalbės Jurgis Lendraitis, ir apie US Baltic Foundation – jos prezidentas Linas Kojelis. Taip pat bus svarstomi įvairūs JAV LB einamieji reikalai, naujos JAV LB Tarybos rinkimai ateinančiais 1994 metais, įvairūs tarybos narių keliama klausimai ir sumanymai.

LAISVĖS NETEKUS...

(Atkelta iš 7 psl.)

– Va, suradau tvirtus batelius, pasimatuok, gal tiks tavo kojai?

– Bus visai geri, ir kojų nespaudžia; guminiai padai, viršus balto brezento, galėsiu po lagerio žemę vaikštinėti.

– Kodėl su tokiais suplyšusiais batais į lagerį atvažiuai? Ar jau namuose geresnių neturėjai?

– Iš namų beveik naujais bateliais išvažiuau. Etape ne tik mano, bet ir visų geresnius daiktus atėmė ir suplyšusiais pakeitė.

– Bailiai jūs, vyrai, kad leidetės valkatoms, vagišiams save apiplėsti.

– Į Rusiją pirmą kartą patekęs, negali atskirti, kuris valkata, vagis ar valdžios pareigūnas.

– Tamsta, atrodot, irgi iš Pabaltijo? Kuo galėtumėm jums padėti?

– Aš esu latvis Liepiniekas, juristas, iš Rygos miesto. Aš norėčiau kelnes pakeisti. Kelionėje vagys mano geras kelnes nuavė ir suplyšusiomis pakeitė.

– Gerai, aš suplyšusias pakeisiu naujomis, juodomis su baltais dryžiukais, vizitinėmis. Su jomis apsiavęs, kaip tikras teisininkas, galėsi drąsiai į teismus eiti, teisėjams padėti.

– Tikrai, porą dienų ir su tomis "vizitinėmis" galima bus pavaikščioti.

JAV LB Taryba yra vyriausias JAV LB organas ir ją sudaro 60 rinktų narių ir 10 JAV LB apygardų pirmininkų. Tarybos darbą derina ir sesijos posėdžius praveda nuolatinis trejų metų kadencijai išrinktas Tarybos prezidentas, kurį šiuo metu sudaro pirmininkas Vytautas Kaman-tas, vicepirmininkai dr. Vytas Narutis ir Birutė Vilutienė, sekretorės Gražina Kaman-tienė ir Svajonė Kerelytė. Sesijoje dalyvauti pakviesti JAV LB apylinkių pirmininkai ir kiti LB darbuotojai. Sesijos posėdžiai yra vieši ir visi, kas tik gali, prašomi dalyvauti juose ir stebėti LB atstovų bei pareigūnų pranešimus, diskusijas ir išvadas.

JAV LB Tarybos inf.

– Ar daug latvių šiuo etape atvežė?

– Tik du atvažiavom: aš ir mano tautietis Grigelaitis.

– Aš norėčiau šiltą vatinuką gauti. Iš profesijos esu ūkininkas ir prisiekęs medžiotojas. Gal prisieis kada pamedžioti – vis turėsiu kuo šilčiau apsirengti.

– Šiltą vatinuką Tamstai duosiu, bet draugiškai paaiškinu, kad lagery niekas paukštelio ir žvėrelių nemedžioja, o dvikoviai žvėrys medžioja pačius sergančius medžiotojus. Patarčiau Tamstai atsargesniai būti, po dvikovo žvėries šūviu nepatekti.

– Aš esu baltarusis, netoli Minsko gyvenau. Jaunas būdamas, nuvykau į Vokietiją uždarbiauti. Vestfalijos anglių kasykloje bedirbdamas, išmokau vokiečių kalbą. Kai vokiečiai Baltarusiją okupavo, vokiečiai įsakė būti vertėju. Rusai į Baltarusiją sugrįžę, už tai čia atvežė. Norėčiau kepurę gauti.

– Štai, tau šilta ausinė. Pasitikrink, ar tiks?

– Visai gera, kaip tik mano galvai tinka ir dar mažai nešiota.

Visus iš Vakarų etapu atkeliavusius žmones būtiniausiai drabuželiais aprūpinus, sargybinis nuvedė juos atgal už spygliuotų vielų į zoną.

PASIKALBĖJIMAS APIE DURNIUS

Vladas Vijeikis

Pirmiausia reikia pasakyti, kad tai ne lietuviškas žodis. Durnių lietuviai pasiskolino iš lenkų. Iš to seka išvada, kad lietuviai nėra durniai. Jeigu būtų, turėtų ir reikiamą žodį. Tai tiek iš kalbinės pusės. Tegul kalbininkai suka galvas. O dabar grynai iš gyvenimo.

Aną dieną, suskambėjus telefonui, išgirdau visai nepažįstamą balsą, o iš pavadės visai neatsečiau kas jis toks. Šiek tiek sunerimau. Gal koks kėsinasi į mano asmenybę. Bet jis sako...

– Ar galėčiau sutrukdyti jus porai minučių?

– Trukdyk, – sakau – ką reiškia pora minučių prieš amžinybę. Tad šis ir sako:

– Tamsta esate labai gudurūs žmogus (tas man patiko. Tuojau pat anąjį pastatė į aukštesnę kategoriją). Taigi, matote, vienas žmogus pavadino mane durnium. Ką daryti?

Kadangi buvau pakeltas maždaug į Saliamono rolę, tad autoritetingu balsu paklausiau?

– O kur ir kada tamsta bu-

vote pavadintas, atsiprašau, durnium?

– Valdybos posėdyje. Jis labai aiškiai pasakė, kad aš esu durnius. Jūs apsišvietęs žmogus, rašote į laikraščius. Patarkite, ką man daryti. Ar traukti jį į teismą?

Čia labai susimasčiau. Ir taip ilgai, kad mano pašnekovas iš ano vielos galo pasigedo.

– Ar išgirdote?

– Taip, taip. Išgirdau. Bet noriu tą reikalą rimtai apgalvoti. Ir štai ką aš manau. Jeigu jūsų advokatas teisme bus labai menkas, o anos pusės gudrus. Nebūtinai gudrus, kiek suktas, tai gali įrodyti, kad taip ir yra. Bet pasvarstykite tą reikalą iš pagrindų. Ar buvo kas nors kitas, kuris pavadino jus tuo netinkamu vardu.

– Taip. Mano uošvė prieš vestuves sakė: Ko tu su tuo durnium vediesi? Galėtum pagauti daug geresnį. Po šiai dienai manau, kad ji buvo teisi. Buvau durnius, kad tą baisenybę vedžiau. Jeigu teisme tas paaiškėtų, tai aš kukt.

– O kaip žmona. Ar ji vadina jus tuo vardu?

– Kiekvieną rytą šaukia: kelkis durniau.

– Nenusiminkite. Žmona negali liudyti. Toks jau įstatymas.

– Tai ką man daryti?

– Sekančiame valdybos posėdyje pavadinkite jį dvigubu durnium.

– O jeigu jis mane paduos į teismą?

– Teisme iš durniaus galima išsisukti, bet iš dvigubo daug sunkiau. Užstojo tylą. Supratau, kad patarimas svarstomas. Tad sakau:

– Atsiprašau, mane šaukia kitos linijos telefonas.

Taip pasakiau nors neturiu dviejų linijų. Ir ta viena linija man tiek kainuoja, kad mažinu telefonavimus draugams. Laukiu. Tegul jie telefonuoja. Bet atrodo, kad ir jie susilaiko tų pačių motyvų vedini.

Aną dieną mano draugas Florijonas sako:

– Pasaulyje ir ypatingai tarp mūsų pažįstamų labai daug durnių. Tik tu ir aš prisilaikome aukščiau. Bet paskutiniu laiku pradėdau abejoti ir apie tave.

Štai tau draugas. Tiesa, iš draugų tikimės atvirumo. Bet ne visais atvejais. Lietuviška patarlė sako: durnių ir bažnyčioje muša. Labai simboliškai pasakyta, nes nemačiau

1993 M. Š. AMERIKOS PABALTIEČIŲ IR LIETUVIŲ PLAUKIMO PIRMENYBĖS

1993 m. Šiaurės Amerikos Plaukimo Pirmenybės įvyks 1993 m. lapkričio 7 d., Trinity Recreation Centre, 155 Crawford St., Toronto, Ont. (tarp Bathurst ir Ossington gatvių, įvažiavimas iš Queen St.). Vykdo – Toronto, Estų Plaukimo Klubas.

Varžybų pradžia – 8:30 AM. Registracija – apšilimas, nuo 8:00 AM.

Varžybos bus vykdomos šiose klasėse: Vyrų ir moterų (15 m. ir vyresnių). Senjorų virš 24 m., Jaunių ir mergaičių – 13-14 m., 11-12 m., 9-10 m., 7-8 m., ir 6 m. ir jaunesnių. Lietuvių pirmenybės bus išvestos iš pabaltiečių.

Programa apima visus stilius. Šuolių į vandenį nebus. Amžiaus klasifikacija nustatoma pagal dalyvio amžių

varžybų dieną.

Dalyvavimas atviras visiems lietuvių, latvių ir estų plaukikams.

Dalyvių registracija iki š. m. lapkričio 1 d., pas PSF-jos Plaukymo Komiteto vadovę:

Mrs. Mai Kreem, 618 Davenport Rd., Toronto, Ont. M5R 1K9. Tel. (416)-924-6028.

Registraciją atlikti ir informacijas gauti galima ir pas Algirdą Bielskų, 3000 Hadden Rd., Euclid, OH 44117-2122. Tel. (216)-486-0889; Fax: 216-943-4485.

Smulkios informacijos pranešta visiems sporto klubams. Klubams nepriklausą plaukikai dėl informacijų gali kreiptis į betkurį sporto klubą, Mrs. Kreem, A. Bielskų ar Iloną Smalenskienę.

Visi lietuvių sporto vienetai ir pavieniai plaukikai skatinami šiose varžybose skaitlingai dalyvauti. Lietuvių dalyvavimą koordinuos Ilona Smalenskienė 416-769-7040. ŠALFASS-gos PLAUKIMO KOMITETAS

ŠALFASS-gos Centro
Valdyba

Pigios Kelionės į Baltijos Kraštus

TAUPYK LAIKĄ ... Su vieninteliu tiesioginiu skrydžiu nuo New Yorko Kennedy Airport iki Rigos Latvijoje. American Trans Air yra greičiausias keltas į Baltijos kraštus.

TAUPYK PINIGUS ... Palygink ir taupyk su American Trans Air. Todėl kad Jūs nusipelnėt gerą patarnavimą, ir pigiausią kainą!

TAUPYK NEPATOGUMUS ... Su American Trans Air patarnavimais į Baltijos kraštus nėra jokio rūpesčio ar suspėsit į sekantį lėktuvą nes čia yra tiesioginis skrydis. NĖRA persėdimų. NĖRA laiko gaišimo. NĖRA bėdų!

Riga, Latvija	Skrydžio kaina
Spalio 1 iki spalio 31	US \$405
Lapkričio 1 iki gruodžio 31	US \$340

Ar Jūs skrendat darbo reikalais, ar pasimatyti su artimaisiais. Jūs norit ten nukeliauti ko greičiau. Nenorit persėsti, ar išleisti daug pinigų. American Trans Air's Tiesioginė Kelionė iš New Yorko iki Baltijos kraštų yra patogi, pigi ir paprasta. Argi ne taip Jūs visada ir norėjot keliauti? Paskambinkit American Trans Air arba savo Kelionių Agentui šiandien!

AMERICAN TRANS AIR

Užtikrinti keliones skambinkite 1-800-382-5892
arba savo kelionių agentui.

Kelionė į vieną pusę perkant ten ir atgal. Bilietus reikia įsigyti mažiausiai 21 dieną prieš išskrendant. Lėktuvai kursuoja tik savaitės dienomis, ne savaitgaliais. \$16 išvykimo mokestis. Muito ir imigracijos mokesčiai į kainą neįskaityti. Taip pat, bilietą perkant, reikia sumokėti \$10 apsaugai, \$3 patarnavimams, ir \$1.45 agrikultūrai.

\$
nuo
340

Kelionė į vieną pusę
perkant ten ir atgal

AKT. TOMO VAISIETOS PASIRODYMAS

Akt. Tomas Vaisieta (kairėje) sveikinamas poeto Kazio Bradūno, kuris po ilgesnės viešnagės Lietuvoje, vėl grįžo į Chicago. Jų susitikimas įvyko po akt. Vaisietos pasirodymo Chicagoje rugsėjo 17 d.

Ed. Šulaičio nuotr.

Su "Armonikos" ansambliu į Chicago atvykęs Vilniaus Akademinio teatro aktorius Tomas Vaisieta turėjo savo pasirodymą Jaunimo Centro kavinėje rugsėjo 17 d. vakare. Nors ši kartą žmonių nebuvo daug (turbūt, mūsų tautiečiai dar nepasitiki aktorių sugebėjimais), tačiau jo duota programa buvo visais atžvilgiais įdomi ir nekasdieniška.

Sunku buvo galima laukti, kad vienas žmogus sugebėtų dvi valandas patraukti klausytojų dėmesį. Vaisieta tai pajėgė. O tai jau didelis plusas. Atrodo, kad mūsų tautiečiams reikia tokių žmonių kaip akt. Vaisieta, kad įsitikintų, kad ne vientik solistai – vokalistai, bet ir dailiojo žodžio skaitytojai, šios srities meistrai, vienodai gali imponuoti.

Akt. Vaisieta pradėjo nuo Donelaičio, paskaitydamas jo vieną iš mėgstamiausių gabalų – "Pavasario linksmybės". Po to sekė ištrauka iš Vaižganto "Pragiedrulių". Klausytojai išgirdo "lyrinę kompoziciją "Lietuvis ir giria" – tai Maironio ir Baranausko posmai.

Poeziją pakeitęs proza davė progą išgirsti du mūsų klasiko V. Krėvės literatūros gabalus. Dideliu įsijautimu aktorius Vaisieta perskaitė ištrauką iš "Milžinkapio", o po to jau lyg atgaivai išpyškino nuotaikingąsias "Silkes". Gana realistišku, dažnai juokingų vaizdų buvo pateikta skaitant ištrauką iš R. Gudaičio romano "Likimo broliai". O programos pabaigoje vėl duota lyrinė kompozicija, pavadinta "Karaliaus pasaka". Joje skambėjo K. Grigaitytės, J. Degutytės, K. Bradūno, M. Martinaičio eilės. Šis jautriai atliktas kūrinys apvainikavo

akt. Vaisietos dviejų valandų programą.

Kadangi akt. Vaisietai po poros dienų turėjo sukaktį 60 m. amžiaus, tai programos organizatorė Pranė Slutienė visus dalyvius pakvietė aktoriui užtraukti "Ilgiausių metų", ką susirinkusieji ir padarė.

Edvardas Šulaitis

TRUMPAI...

• **ALGIRDAS GUSTAITIS**, rašytojas-žurnalistas, 1993 m. vasarą viešėjo Lietu-

voje (trečią kartą), kur jau perspausdintos 5 jo knygtės vaikams ir išleistos kelios knygos istorinėmis – geografinėmis temomis.

A. Gustaitis mėgina Lietuvoj atgaivinti akademinę "Jūros" korporaciją.

KUN. STASYS MAZILIAUSKAS KALBĖS APIE LIETUVIŲ POLITINIŲ PARTIJŲ DIFERENCIACIJAS

Š.m. spalio 10 d., sekmadienį, 11:30 val. ryto Šv. Antano parapijos salėje Detroito. Stasys Maziliauskas yra spalvinga asmenybė – inžinierius, biochemikas, rašytojas, o dabar kunigas, vadovaujantis Šv. Kazimiero parapijai Windso-re. Paskaitą rengia Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Detroito skyrius.

PROF. DR. JONAS RAČKAUSKAS RUGSĖJO 24 IŠVYKO Į VILNIŲ

dalyvauti Centrinės Europos Mokslinių Bibliotekų ir Informatikos Konferencijoje, pasitarti dėl naujos vientomės Lietuvos Istorijos rašymo eigos bei nustatyti gaires tolimesniai jo vadovaujamo Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centro bendradarbiavimui su Lietuvos mokslinėmis įstaigomis. Prieš grįždamas į Chicago spalio 5 d., porai dienų sustos Vokietijoje pasitarti su Vokietijos Lietuvių Kultūros Instituto vadovybe.

LITUANISTIKOS TYRIMO

MIRĖ KAZ. POCIUS

Laikraštį atiduodant į spaustuve mums pranešė, kad Beverly Shores gyvenęs spalio 3 d. mirė tautinės srovės veikėjas Kazimieras Pocius, daug talkinęs Vilties Draugijai ir Dirvai.

vyko į Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centrą rinkti archyvinės ir naujos medžiagos apie žymiuosius Amerikos lietuvius naujam žinynei, kurį bendromis jėgomis išleis LTSC ir Lietuvos Mokslo ir Enciklopedijų Leidykla Vilniuje. Abi naujos LTSC bendradarbių yra ilgametės leidyklos atskirų skyrių redakcijų vedėjos.

SIUNTINIAI, MUITAI IR TRANSPAK

SIUNTINIAI, MUITAI IR TRANSPAK

Turime OFICIALŲ patvirtinimą, kad siunčiant per TRANSPAK pagalbą tikslais jokių muitinių mokesčių nėra.

Talpintuvai siunčiami kas savaitę

TRANSPAK praneša: **NAUJI MAISTO SIUNTINIAI:**

55 svarai įvairaus maisto \$ 98.

22 svarai įvairaus maisto \$ 65.

22 svarai mėsos gaminių \$ 95.

45 svarai įvairaus maisto be mėsos \$75.

Mažas, bet vertingas: kava, arbata, kakava, apelsinų koncentratas, aliejus, mėsos konservai, vitaminai – **tik \$39.**

Galite užsakyti aspirino ir vitaminų prie visų siuntinių. Visi gaminiai sudaryti iš užsienietišų produktų, išskyrus rūkytas dešras ir sūrį.

Pinigus pervedam doleriais Jūsų giminėms.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą. Daugiausia siuntinių į Lietuvą siunčiama per **TRANSPAK**. Skubius siuntinius siunčiame **AIR CARGO**

ROTA DEGUTIENĖ

216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629

**LB CLEVELANDO APYLINKĖS VALDYBA
KVIEČIA VISUS Į**

LIETUVIŲ DIENAS

**ŠEŠTADIENĮ, SPALIO 9 D. 5:00 V.P.P. - 8:00 V.V.
SEKMADIENĮ, SPALIO 10 D. 11:00 V.R. - 2:00 V.P.P.**

DIEVO MOTINOS PARAPIJOS PATALPOSE

MENO IŠDIRBINIAI - ĮVAIRENYBĖS

LIETUVIŠKI VALGIAI - PYRAGAI

GAIVINANTYS GĖRIMAI

ĮEJIMAS SUAUGUSIEMS \$3.00

JAUNIMUI IKI 16 METŲ - LAISVAS

Patarnavimas Jūsų elegantiškam stiliui...

Normandy Party Center

Leiskite mūsų kulinarijos specialistams sukurti puikų vestuvinį balių ar kitokios paskirties vaišes

585-5850

Skambinkite nemokamai paragauti mūsų maistą!

30310 Palisades Pkwy.

Wickliffe, OH 44092

Pilnas patarnavimas mūsų salėje arba pristatoma į kitas vietas

1A. Title of Publication DIRVA		1B. PUBLICATION NO. 157580		1C. Issue of this 58, 29, 19	
2. Frequency of Issue WEEKLY		3A. No. of Issues Published 50		3B. Annual Subscription Price \$30.00	
4. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Street, City, County, State and ZIP+4 Code) (Not printer)					
19307 CHEROKEE AVE CLEVELAND CUYAHOGA OHIO 44119-0191					
5. Complete Mailing Address of the Headquarters or General Business Office of the Publisher (Not printer)					
19307 CHEROKEE AVE CLEVELAND CUYAHOGA OHIO 44119-0191					
6. Full Names and Complete Mailing Addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor (Not printer)					
PUBLISHER: THE AMERICAN LITHUANIAN PRESS, RADIO ASSN					
EDITOR: VILTIŠ, INC. 19307 CHEROKEE AVE CLEVELAND, OHIO 44119-0191					
MANAGING EDITOR: BALYS GRADZIUNAS 6737 OLDE FIELD CT. MENTOR, OHIO 44060					
GIEDRE KIDLAUSKAS 17006 DORCHESTER DR. CLEVELAND, OHIO 44119					
7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given. If the publication is published by a nonprofit organization, its name and address must be stated.) (None must be completed.)					
THE AMERICAN LITHUANIAN PRESS, RADIO ASSN, 19307 CHEROKEE AVE, CLEVELAND, OHIO 44119-0191					
DE VYTAUTAS MIHURUTIS, 8450 BIDDLEHURST TRAIL, CHESTERLAND, OHIO 44026					
8. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages or Other Securities (If none, so state)					
NONE					
9. For Completion by Nonprofit Organizations Authorized to Mail at Special Rate (EIN 527-60-0000) (Check one) The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes (Check one)					
☒ (1) Not Changed During Preceding 12 Months ☐ (2) Has Changed During Preceding 12 Months (If changed, publisher must submit explanation of change with this statement.)					
10. Extent and Nature of Circulation (See instructions on reverse side)		Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months		Actual No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date	
A. Total No. Copies (Net Press Run)		2,400		2,400	
B. Paid and/or Requested Circulation 1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales		74		74	
2. Mail Subscriptions (Paid and/or requested)		2,124		2,124	
C. Total Paid and/or Requested Circulation (Sum of B1 and B2)		2,198		2,198	
D. Free Distribution by Mail, Carrier or Other Means Samples, Complimentary, and Other Free Copies		90		90	
E. Total Distribution (Sum of C and D)		2,288		2,288	
F. Copies Not Distributed 1. Office use, left over, unaccounted, spoiled after printing		112		112	
2. Return from News Agents		NONE		NONE	
G. TOTAL (Sum of E, F1 and F2—should equal net press run shown in A)		2,400		2,400	
11. I certify that the statements made by me above are correct and complete Balys Gradziunas, Editor					

CLEVELANDE ir apylinkėse

PENSININKŲ DĖMESIUI

Pensininkų klubas savo narių skaičiumi yra didžiausias Clevelando lietuvių vietetas.

Klubas yra aktyvus ir veiklus lietuvių visuomeniniame gyvenime. Pagal išgales finansiškai paremia parapiją Tėvynės Garsus ir Dirvą.

Mėnesiniai suėjimai praeina įdomiai, nes be pietų dar būna paskaita aktualiomis temomis ar koks nors svarbus minėjimas.

Sergantieji pensininkai yra aplankomi ligoninėje, o esantieji senelių namuose taip pat nėra pamiršami. Juos aplanko valdybos nariai ir kiti pensininkai.

Sekantis suėjimas įvyks spalio mėnesio 7 dieną, ketvirtadienį, Lietuvių Namuose. Programoje bus ak-

tuali daktaro Jono Stankaičio paskaita. Laukiame Visų!

KALĖDŲ DOVANĖLĖS

Clevelando Šv. Jurgio parapija telkia lėšas kalėdinėms dovanėlėms pirkti adoptuotos Panevėžio katedros parapijos vaikams. Aukos galite įteikti klebonijoje arba aukų rinkėjams pamaldų metu.

Ger. J.

Fredrick & Co.

Hair Design • Manicures
Pedicures • Skin Care

**Kviečiame lietuvius
mus aplankyti**

481-4121

FRED BOWEN, savininkas

863 East 185th Street
CLEVELAND, OHIO 44119

Kalėdos artėja!

SUTEIKITE DŽIAUGSMO
GIMINĖMS LIETUVOJE

☒ AIR CARGO

☒ SIUNTINIAI LAIVU

☒ DOLERIŲ PERSIUNTIMAS

SIUNTINIAI PRISTATOMI BE MUITŲ

atlanta IE, Inc.

2719 West 71st Street, Chicago, IL, 60629
tel. (312) 434-2121; 1-800-775-SEND

MŪSŲ ATSTOVAS CLEVELANDE:

639 East 185th Str., Cleveland, OH, 44119

Telefonas: (216) 481-0011

DARBO LAIKAS:

Antr.- Penkt. 9-5; Šeštad. 9-2

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

DĖMESIO!

Dar turime pilnus kompleksus: Lietuvių Enciklopedijos – 37 t., Enciclopedia Lituanica – 6 t., Vinco Krėvės raštai – 6 t. Taip pat siunčiame į Lietuvą per agentūras, kaina 60-80 ct. už svarą.

Teirautis: J. Kapočius,
P.O. Box 752
Cotuit, MA 02635
tel. 1-508-428-6991.

CHESTERLAND NURSERY

Šiais metais turime didelį, geros kokybės, obuolių ir kriaušių derlių. Vaisiai paroduodami papigintomis kainomis. Adresas:

13070 Chillicothe Rd.
(Rt. 306) Chesterland, OH.
Tel. 729-1205 (36-40)

PARENGIMAI

1993 M.

- SPALIO 9-10 ir 23 dienomis JAV LB Clevelando apylinkės rengiamų LIETUVIŲ DIENŲ programa Dievo Motinos parapijos patalpose.
- LAPKRIČIO 7 d. pianistų Sonatos ir Roko Zubovų koncertas. Rengia D.M. Parapija ir Tėvynės Garsai.

• LAPKRIČIO 14 d. Šv. Jurgio parapijos rudens Festivalis 11:30 – 3:30 v.v.

• LAPKRIČIO 20 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

DĖMESIO CLEVELANDO LIETUVIAI!

LITHUANICA COMMERCE & CARGO INC.

Siunčia siuntinius į Lietuvą adresatams į namus.

Siuntiniai bus priimami

Lietuvių Namuose – 877 E. 185 St.

Sekmadeniais nuo 2 v.p.p. iki 5 v.p.p. o pirm. nuo 9v. iki 1v.p.p.

Siuntiniai bus priimami rugsėjo 19 ir 20 d.

spalio 3 ir 4 d. ir spalio 24 ir 25 d.

Siūlome pradėti siųsti kalėdinius siuntinius pačiomis pigiausiomis kainomis.

Siuntinių kainos laivu – iki 100sv. – 67¢-1 sv. minimum \$20
virš 100 sv. – 57¢-1 sv.

Siuntinių kainos oro linija – iki 40 sv. – \$2.65-1sv. min. \$30
virš 40 sv. – \$2.45-1sv.

Sudarome ir siunčiame amerikietiško maisto siuntinius. Pervedame pinigus į Lietuvą.

LITHUANICA C & C INC. 6607 S. PULASKI RD. CHICAGO ILL 60629

Tel. 1-312-585-8700, Fax 1-312-585-8922

Prezidentas Gediminas Zaremba (33-35)

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street * Cleveland, OH 44119

481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

SUSITIKIMAS PAS ALGIMANTĄ KEŽĮ

Bent kartą per mėnesį fotografo ir kultūrininko Algimanto Kežio namuose – Stickney miestelyje esančioje "Galerijoje" vyksta sekmdieninės programos – susitikimai su įdomiais žmonėmis, daugumoje Lietuvos kultūrininkais.

Rugsėjo mėn. 12 d. popietę pas save šeimininkas pakvietė į "Santaros–Šviesos" organizacijos suvažiavimą atvykusius rašto ir kultūros atstovus: Saulių Žuką, Sigitą Parulskį ir Vytautą V. Landsbergį. Pirmasis, kuris yra literatūros kritikas, daugiau kalbėjo apie jo vadovaujamą leidyklą ir žurnalą "Baltos lankos".

S. Parulskas, kuris darbuojasi "Lietuvos aide", šiek tiek papasakojo apie save, o

taip pat padėkavo ir trumpą savo eilėrašutą.

Kiek plačiau su savo kūrybą prisistatė jaunas filmų meno specialistas V.V. Landsbergis, čia parodęs du savo naujesnius kūrinius: filmą apie dail. P. Repšį ir apie Perlojos respubliką. Jie visi buvo entuziastingai sutikti, kai kurie atsakė į dalyvių klausimus.

Dalyvių tarpe irgi matėsi daugiau svečių iš Lietuvos, o taip pat ir vietinių kultūros darbuotojų. Šeimininkas, kuris visai neseniai pats buvo grįžęs iš tėvynės, visus šiltai sutiko, na ir pavaišino. Jis džiaugėsi, kad netrukus Lietuvoje pasirodys jo foto knyga, kuri jau ilgesnį laiką ten išgulėjusi.

E. Š.

Sigitas Parulskis, "Lietuvos Aido" kultūros skyriaus vedėjas, kuris dalyvavo "Santaros–Šviesos" suvažiavime Lemonte, savo pasirodymo metu pas "Galerijos" šeimininką A. Kežį rugsėjo 12 d. Jis iš šeimininko gavo meno knygą.

Ed. Šulaičio nuotr.

A. A. STASIUI BARSTEIKAI

mirus, jo žmonai BERTAI, sūnui PAULIUI ir visiems giminėms bei artimiesiems reiškiame nuoširdžią šaulišką užuojautą.

*L.Š. S-gos Išeivijoje
Žalgirio Šaulių Kuopa*

Kaimynui ir dainos draugui

A. A. PRANUI KARALIUI

mirus, reiškiu gilią užuojautą jo žmonai GERDAI, sūnams BENEDIKTUI ir KORNELIJUI

Vacys Petkus

LEOPOLDAS KUMPIKAS

(1906. 11. 15 – 1993. 07. 30)

Liko nepasakyti padėkos žodžiai... Išgirdome liūdną žinią – vėtra išminties girioje išrovė ažuolą.

1993 m. liepos 30 d. mirė Kauno Technologijos universiteto profesorius Leopoldas KUMPIKAS – Lietuvos mašinų gamybos kūrėjas ir puoselėtojas, visų kartų mašinų gamintojų mokytojas.

Buvęs profesoriaus mokiniai, visi, artimiau jį pažinę, neteko išmintingo patarėjo, žmogaus, kuris buvo nepriylgstamo darbštumo, taurumo ir inteligencijos pavyzdys. Visa jo biografija, visas jo sąžiningas gyvenimas, mokslinė ir pedagoginė veikla, skirta Lietuvos gerovei, byloja apie jo šviesią asmenybę, kuri buvo lyg neišsenkama gėrio versmė.

L. KUMPIKAS gimė 1906 m. lapkričio 15 d. Mažeikių rajone, Čepiškių kaime. 1924 m. baigęs Šiaulių gimnaziją, įstojo į Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Technikos fakultetą. Dėl sunkių materialinių sąlygų nutraukęs mokslą, šešerius metus dirbo Kauno automobilių remonto ir prekybos įmonėje ir kartu dėstė vairuotojų kursuose. Grįžęs studijuoti, dvejus metus vakarais dirbo Lietuvių klube ir dvejus metus laborantu Vytauto Didžiojo universiteto Metalų technologijos katedroje.

1938 baigė Technikos fakultetą ir buvo paliktas asistentu Metalų technologijos katedroje. Gavęs švedų firmos stipendiją, buvo išvykęs praktikuotis į Švediją, kur susipažino su pažangia metalų apdirbimo pramone. Grįžęs dirbo Kauno ginklų dirbtuvėse gamybos vedėju, vėliau vyriausiuoju inžinieriumi ir lygiagrečiai dėstė Universitete.

Nuo 1944 m. atsidėjo vien tik pedagoginiam ir moksliniam darbui Universitete. 1949 m. apgynė disertaciją, po metų jam buvo suteiktas docento, o 1965 m. – profesoriaus vardas. 1951 m. pradėjęs vadovauti Mašinų ga-

mybos technologijos katedrai, šį darbą dirbo 35-erius metus.

1962 m. Profesoriaus pastangomis įsteigtas Mašinų gamybos fakultetas. Jo dekanu prof. L. Kumpikas buvo renkamas vienuolika metų. Jis buvo aktyvus Kauno politechnikos instituto steigėjas. Prof. L. Kumpikas dosniai dalijo savo patirtį, konsultuodamas gamyklų specialistus, padėjo parengti technologinius projektus "Metalų", "Pergalės", "Žalgirio" ir kitoms gamykloms. Aktyviai dalyvavo švietėjiškame ir visuomeniniame darbe, buvo mokslinių ir metodinių tarybų narys.

Už nuopelnus Profesoriumi suteiktas nusipelnusio inžinieriaus vardas, Jis apdovanotas Respublikine premija, daugeliu Garbės raštų. Ypač vaisinga Profesoriaus veikla

leidžiant vadovėlius, kuriais naudojasi ne tik mechaninės technologijos krypties studentai, bet ir inžinieriai. Dešimt jo parengtų vadovėlių tapo mašinų gamintojų enciklopedija. Pastaraisiais metais parengtas ir įteiktas leidyklai keturių kalbų techninis mašinų gamybos terminų žodynas. Keturiolika mokslo kandidatų dėkingi Profesoriumi už vadovavimą jų moksliniam darbui.

Žmogaus dalia – išeiti... nors lieka neįgyvendinti darbai ir svajonės. Profesorius, išeidamas pro Gyvenimo vartus, paliko mums ne tik neįkainuojamus dvasios turtus, paliko gražią, darnią šeimą, bet ir šviesų prisiminimą, kuris neišblės, kol gyvi mes – Jo mokiniai.

Atsisveikinime su Profesoriumi, jausdami dėkingumą už rūpinimąsi, už toleranciją, vertingus patarimus, už tai, kad puoselėjo gėrį, kad niekada tarp mūsų nedygo blogio sėklos. Nuoširdžiai užjaučiame šeimą.

Teauga jauni ažuoliukai – tvirta ažuolo atžalynas – laisvoje Lietuvos žemėje.

Lietuvoj liko velionio žmona Kazė, sūnūs Antanas ir Kazimieras Kumpikai ir Vita Kumpikaitė–Kibišienė su šeimomis. Taip pat sesuo Viktorija Kumpikevičiūtė–Kalpokienė su vaikais, a.a. brolio Liudviko vaikai, a.a. sesers Cecilijos Kumpikevičiūtės–Rauchienės vaikai.

Amerikoj liko a.a. brolio Juliaus Kumpiko duktė, Dr. Giedrė Kumpikaitė ir a.a. sesers Jadvygos Kumpikevičiūtės–Trimakienės sūnūs, Gediminas ir kun. Antanas Trimakas.

A. A.

ANTANUI RUKUI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiame Jo žmonai ELENAI RUKIENEI, dukroms ARESTIDAI PARAKINKIENEI, DAIVAI KAKŠIENEI, bei Jų šeimoms, ir sesutei JOHANAI RUKAITEI.

*Korp Neo Lithuania
Floridos St. Peterburgo
padalinys*

A. A.

ANTANUI RUKUI

mirus, . . . žmonai ELENAI, dukroms – ARESTIDAI ir DAIVAI, jų šeimoms bei seseriai JOHANAI reiškiame gilią užuojautą

*Tautinės Sąjungos
Peterburgo skyriaus
valdyba ir nariai*